Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Miejskiej w Brzesku Nr XXI/151/2016 z dnia 28.01.2016 r.

Strategia Rozwoju Gminy Brzesko

na lata 2016 – 2022

Brzesko, 2016

Spis treści

I. Wprowadzenie 4

I.1 Strategia Rozwoju Gminy Brzesko – nowe wyzwania nowe możliwości 4

I.2 Odniesienia Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 -2022 do systemu planowania strategicznego 5

I.3 Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 7

I.4 Kontekst teoretyczny Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 8

II. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 - 2022 z innymi dokumentami – wyzwania i postulaty rozwojowe. 10

II.1 Strategia Rozwoju Małopolski na lata 2011-2020 10

II.2 Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 13

II.3 Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 13

II.4 Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2014 - 2020 14

II.5 Gmina Brzesko w kontekście Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 15

III. Diagnoza 20

III.1 Wprowadzenie 20

Liczba ludności 21

Struktura wieku ludności 22

Migracje 24

Gospodarka 24

Liczba podmiotów gospodarczych 24

Struktura podmiotów gospodarczych 25

Rynek pracy 26

Bezrobocie rejestrowane 26

Struktura bezrobotnych 27

Zatrudnienie w podmiotach wg EKD 29

Infrastruktura Gminy 29

Drogi 29

Wodociągi kanalizacja 30

Sieć gazowa 31

Sieć elektryczna 31

Internet szerokopasmowy 31

Gospodarka odpadami 31

Infrastruktura społeczna 31

Edukacja 31
Kultura 32
Biblioteki 33
Kino 34
Sport 34
Zabytki 35
Ochrona zdrowia 35
Pomoc społeczna 36
Kapitał społeczny 37
NGO – struktura, branże 37
Frekwencja w wyborach: samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich, europejskich 38
Zasoby Mieszkaniowe 38
Środowisko Naturalne 38
Zanieczyszczenie powietrza 39
Poziom hałasu 40
Wody powierzchniowe i gruntowe 40
Wody podziemne 41
Zarządzanie rozwojem Gminy 41
Budżet gminy Brzesko 41
Pozyskane środki zewnętrzne, w tym z UE 43
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenią 43
Tereny przemysłowe 44
Powiązania zewnętrzne 45
Planowanie strategiczne 45
IV. Analiza SWOT Gminy Brzesko 46
V. Plan strategiczny 49
Wizja Gminy Brzesko 49
Architektura celów strategii 50
Matryca strategiczne 51
VI. System wdrażania Strategii 63
VII. System monitoringu i ewaluacji strategii 65
VIII. Spis tabel i wykresów 68

I. Wprowadzenie

I.1 Strategia Rozwoju Gminy Brzesko – nowe wyzwania nowe możliwości

Obserwacja procesów społecznych, gospodarczych i kulturowych, których Samorząd Terytorialny nie może objąć swoją właściwością na podstawie ustawowych kompetencji a mających zasadnicze znaczenie rozwojowe (jak np. kwestia depopulacji, dynamicznych procesów gospodarczych w skali globalnej, zanieczyszczenie środowiska, dynamiczny rozwój technologii oraz wzrost znaczenia procesów partycypacyjnych), skłania do podjęcia prac związanych z aktualizacją „Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016-2022". Podstawowym powodem, który przemawia za jej aktualizacją, jest konieczność zdefiniowania na nowo stosunku Wspólnoty Samorządowej do stojących przed nią wyzwań nie tylko o charakterze transformacyjnym i lokalnym, ale przede wszystkim rozwojowym i globalnym. Nie bez znaczenia dla tej decyzji jest również zmiana polityki rozwojowej Unii Europejskiej, dynamiczny rozwój cywilizacyjny w wymiarze globalnym, narastające problemy lokalne oraz konieczność stworzenia fundamentów dla realizowania lokalnych polityk ze szczególnym wykorzystaniem endogenicznych zasobów.

Wspólnoty lokalne w Europie, stoją przed koniecznością rozwiązania wielu problemów, stanowiących poważne bariery ich rozwoju. Wśród najważniejszych wyróżnić można[1]:

- zmiany demograficzne,
- słabnące powiązania pomiędzy wzrostem dochodu, zatrudnieniem i postępem społecznym i technologicznym,
- rosnąca polaryzacja społeczna,
- procesy segregacji przestrzennej,
- degradacja ekosystemów.

Wyzwań, przed którymi stoi wspólnota lokalna Gminy Brzesko jest znacznie więcej, mają one przy tym bardzo realny i zasadniczy wpływ na możliwości kształtowania warunków rozwoju Gminy. Konieczność podjęcia tych wyzwań i intensyfikacji dostępnych zasobów dla wzmacniania rozwoju Gminy, stanowią zasadnicze powody, dla których dokonuje się aktualizacji „Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016-2022".

W powyższym kontekście, ramowymi celami aktualizacji dokumentu Strategii jest przygotowanie Gminy do:

- włączenia się w nurt zmian cywilizacyjnych prowadzących do zrównoważonego i trwałego rozwoju,

[1] „Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy", Unia Europejska Polityka Regionalna, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, październik 2011 r.

- wykorzystania środków unijnych dla wzmacniania rozwoju Gminy i rozwiązywania jego problemów społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych,
- zintegrowane podejście do planowania strategicznego.

Nowe wyzwania strategiczne wymagają zwiększonych potencjałów/zasobów. Dlatego też konieczne staje się kreowanie rozwoju Gminy w kontekście szerszym niż dotychczasowe granice administracyjne i intensyfikowanie współpracy z sąsiednimi gminami, jak również z Subregionem Tarnowskim. Stąd konieczne jest poszerzenie katalogu interesariuszy o podmioty innego typu niż tylko te, zlokalizowane na terenie Gminy. Dzięki temu możliwy stanie się rozwój wiedzy, kultury, społeczeństwa i nowej gospodarki. Gmina dzięki realizacji zaktualizowanej Strategii ma wykorzystywać posiadane potencjały oraz poszerzyć je o nowe zasoby, dostępne dzięki współpracy sieciowej z innymi interesariuszami. Przyszłość Gminy zależna będzie również od samych mieszkańców – ich zaangażowania w sprawy Gminy, chęci rozwoju i inwestowania w jego przyszłość. To z kolei zależne będzie od otwartości władz samorządowych Gminy na głos mieszkańców – ich problemy, potrzeby, aspiracje i ambicje. Wszystko to w celu stworzenia Gminy zrównoważonego rozwoju, atrakcyjnego, przyjaznego mieszkańcom, inwestującym i odwiedzającym, szanującego swoją historię i środowisko naturalne.

I.2 Odniesienia Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 - 2022 do systemu planowania strategicznego

Strategia stwarza warunki dla podjęcia kierunkowych wytycznych w skali Europy. Są to wyzwania o charakterze: gospodarczym, demograficznym, społecznym czy technologicznym. Głównymi wytycznymi w omawianych procesach są priorytety Strategii „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, a w szczególności:

- inteligentny wzrost gospodarczy
- rozwój ekologiczny
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Wyzwania te stawiają samorząd lokalny w sytuacji aktywnego interesariusza gry o przyszłość i szanse wspólnoty na jej trwały rozwój z wykorzystaniem lokalnych (endogenicznych) zasobów wspartych umiejętnym wykorzystaniem czynników zewnętrznych, szczególnie tych sprzyjających rozwojowi. Tak działający samorząd, umiejętnie korzystających z dostępnych zasobów, może łagodzić dające się przewidzieć konsekwencje różnorodnych zjawisk społecznych i ekonomicznych, jeżeli tylko działa w oparciu o jasno i precyzyjnie zdefiniowane cele rozwojowe, jednoczące wszystkich interesariuszy. Takie podejście charakteryzuje Strategię Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016-2022.

W pracach nad aktualizacją Strategii zaproponowano przyjęcie perspektywy wykraczającej *de facto* poza rok 2022. Takie ujęcie wynika z trzech zasadniczych przesłanek:

- horyzont rozliczenia środków pomocowych z budżetu Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020 z przesunięciem rozliczeniowym do roku 2022,
- konieczność przygotowania Gminy do planowania i realizowania rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu przede wszystkim o własne środki finansowe po roku 2022,
- uwzględnienie dojrzewania kolejnego pokolenia wchodzącego w dorosłość po 2022 roku.

Reasumując powyższe należy podkreślić, że intencją Samorządu Gminy Brzesko jest wypracowanie takiej formuły rozwoju strategicznego, w której reprezentowane są interesy wszystkich zainteresowanych. Celem nadrzędnym jest zapewnienie warunków do zatrudnienia, wysokiej jakości życia mieszkańców przy zachowaniu zrównoważonego rozwoju Gminy.

Kluczowym wyznacznikiem dla wyzwań strategicznych jest spójność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 - 2022 z kierunkowymi dokumentami Unii Europejskiej, państwa oraz regionu.

W ramach prac nad dokumentem Strategii zostały uwzględnione wyzwania strategiczne wynikające z następujących dokumentów o znaczeniu horyzontalnym:

- „Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020”,
- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności (DSRK)”,
- „Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK 2020)”,
- tzw. strategie zintegrowane, w tym szczególnie:
    - „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony. Miasta. Obszary wiejskie 2010-2020”,
- „Strategia Rozwoju Małopolski na lata 2011-2020”
- „Projekt Subregionalnego Program Rozwoju do roku 2020”
- „Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego”

Równolegle w ramach komponentu przestrzennego zwrócono uwagę na wyzwania strategiczne wynikające z:

- „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”,
- „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego”.

W procesie prac nad Strategią uwzględniono następujące strategie dziedzinowe:

- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020”,
- „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2014-2020”,
- Inne regionalne dokumenty strategiczne.

I.3 Proces budowy Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022

Praca nad Strategią przebiegała w dwóch zasadniczych etapach:

I. prace diagnostyczne, w wyniku których opracowane zostały analizy sektorowe oraz analiza strategiczna SWOT; wyniki prac ekspertów i Grupy Społecznej, zostały następnie poddane analizie i konsolidacji, w wyniku czego powstała zintegrowana diagnoza strategiczna oraz analiza SWOT;

II. prace planistyczne, w wyniku których – podczas prac warsztatowych - określone zostały problemy kluczowe, przyjęto propozycje wizji strategicznej Gminy, następnie wskazano cele i propozycje działań, mierników i programów. Wyniki prac Grupy Społecznej zostały opracowane w postaci matrycy strategicznej zawierającej obszary, cele strategiczne, przyporządkowane im cele operacyjne, zestaw mierników/wskaźników oraz działania kluczowe i przyporządkowane im programy/projekty kluczowe (już realizowane oraz planowane).

Całość dokumentu została poddana redakcji merytorycznej i uzgodnieniom wewnętrznym Urzędu Miejskiego w Brzesku oraz konsultacjom społecznym.

Ze względu na przyjętą formułę partycypacyjno-ekspercką, na każdym etapie procesu w pracach uczestniczyli przedstawiciele lokalnej społeczności – reprezentanci administracji samorządowej, środowisk społecznych, gospodarczych. Nadzór merytoryczny procesu powierzono ekspertowi wiodącemu.

Grupa Społeczna spotykała się trzykrotnie. Każde spotkanie poświęcone było innemu zagadnieniu, dzięki czemu powstać mogły założenia merytoryczne Strategii. Wszystkie spotkania prowadzone były metodami warsztatowymi. Spotkanie I poświęcone było problematyce nowego podejścia do planowania strategicznego w nawiązaniu do wyzwań społeczno-gospodarczych Regionu, Polski, Europy, świat oraz przeprowadzeniu analizy strategicznej SWOT. Spotkanie II poświęcone zostało weryfikacji analizy strategicznej SWOT oraz ustaleniu wyzwań rozwojowych stających przed Wspólnotą Gminy Brzesko i nakreśleniu wizji strategicznego rozwoju Gminy. Trzecie spotkanie Grupy poświęcone zostało nakreśleniu celów strategicznych i operacyjnych oraz propozycji działań kluczowych, mierników i programów/projektów strategicznych. Pomiędzy spotkaniami Grupy Społecznej dokonano oceny czynników rozwojowych analizy strategicznej SWOT, dzięki czemu powstała hierarchia czynników mających wpływ na rozwój Gminy. W wyniku przeprowadzonych prac

analitycznych i warsztatowych opracowana została matryca strategicznego rozwoju Gminy Brzesko.

I.4 Kontekst teoretyczny Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022

Intencją władz Gminy oraz osób i podmiotów zaangażowanych w tworzenie Strategii jest zdefiniowanie lokalnego sposobu na sukces Gminy Brzesko. Takie podejście doskonale wpisuje się w założenia nowej polityki regionalnej według OECD. Zakłada ona postawienie akcentów rozwojowych na pierwszorzędnym wykorzystaniu potencjałów rozwojowych wspólnoty (czynnikach wewnętrznych) i stwarzaniu warunków do ich rozwoju oraz osiąganiu pozycji konkurencyjnej ze względu na lokalne przewagi. Jednakże zachodzące procesy globalizacyjne powodują sytuację, w której działanie w pojedynkę nie przynosi spodziewanych efektów. Stąd też wykorzystywanie własnych potencjałów musi być skorelowane z czynnikami wzmacniającymi płynącymi ze współpracy z innymi podmiotami. Dzięki temu rozwój odbywa się na obszarach funkcjonalnych, czyli takich, które mają wspólne/podobne cele rozwojowe i podobny zestaw problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, infrastrukturalnych. Wzmocnienie efektu rozwojowego odbywać się może przy zastosowaniu zintegrowanych projektów rozwojowych, łączących inwestycje miękkie z twardymi oraz wieloszczeblowy system zarządzania z uwzględnieniem procesów partycypacyjnych.

Model współczesnego zarządzania strategicznego rozwojem to zespół działań zmierzających do[2]:

- efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich i środków materialnych,
- podejmowanych w skoordynowany sposób przez jednostki administracji publicznej różnych szczebli,
- we współpracy z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych oraz organizacji pozarządowych,
- w oparciu o zasadę partnerstwa,
- w celu osiągnięcia wcześniej założonych celów.

Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem zakłada, że szansa relatywnie biednych obszarów polega nie na doraźnej pomocy w ramach polityki redystrybucji państwa, ale przede wszystkim na uczestniczeniu w sukcesie najsilniejszych regionów poprzez budowanie i odpowiednie wykorzystywanie własnego potencjału rozwojowego. To samo dotyczy układów wewnętrznych (regionalnych). Oznacza to oparcie rozwoju na silnych ośrodkach metropolitalnych, które emanować winny swym potencjałem, doświadczeniem

[2] „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski" Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009 r.

i zasobami na obszary subregionalne, a te z kolei na ośrodki lokalne. Taki system dzielenia się efektami rozwojowymi ma zapewnić równowagę rozwoju i wzmacnianie mniej rozwiniętych ośrodków dyfuzją (rozprzestrzenianiem) wiedzy, innowacji, technologii, usług publicznych. Natomiast ośrodki słabiej rozwinięte dzięki owej dyfuzji stwarzać powinny warunki dla kształtowania oferty wysokiej jakości życia i inwestowania oraz spędzania czasu wolnego. Taki system zakłada wymianę potencjałów pomiędzy ośrodkami silnymi i słabiej rozwiniętymi, co w konsekwencji ma zapewnić zrównoważonych rozwój w skali regionalnej i krajowej. Zwiększenia szans rozwojowych słabszych obszarów upatrywać należy w ich funkcjonalnym powiązaniu z centrami wzrostu, tj. ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi, a tych z metropoliami. Obszary te mogą korzystać na rozwoju ośrodków miejskich poprzez wykorzystanie tworzonych tam innowacji, zwiększanie alternatyw zatrudnienia, poszerzanie ścieżek edukacyjnych, zwiększanie uczestnictwa w kulturze, itp. Warunkiem do osiągnięcia sukcesu jest budowa własnych (i zróżnicowanych) potencjałów rozwojowych słabszych obszarów - takich, które pozwalają na uczestniczenie we wzroście liderów.

Takie podejście przekłada się na zintegrowany system zarządzania strategicznego rozwoju kraju. Składa się on z zespołu hierarchicznie, logicznie i funkcjonalnie powiązanych ze sobą dokumentów strategicznych. System ten na poziomie kraju ilustruje poniższy schemat[3].

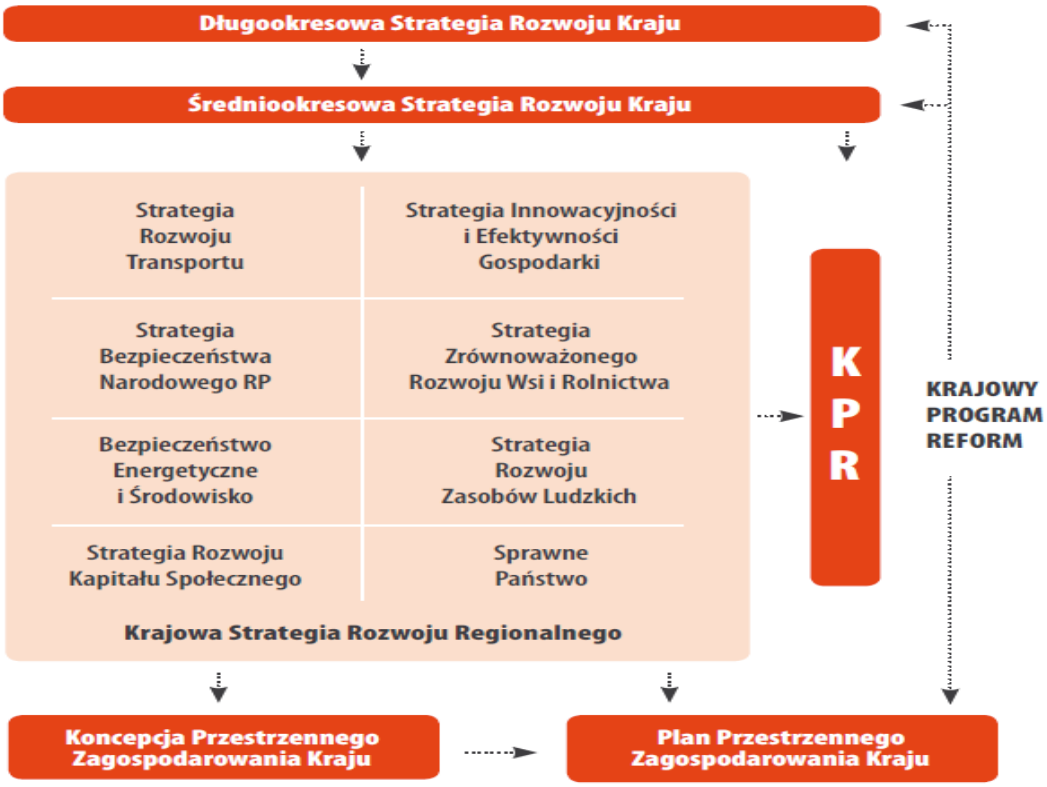

[3] J.w.

Fundamentalne znaczenie dla planowania strategicznego na poziomie regionów i lokalnym ma „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020:Regiony. Miasta. Obszary wiejskie". Stawia ona rozwojowi regionalnemu trzy zasadnicze cele, które znajdują swoje odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych niższego rzędu (regionalnych i lokalnych). Są to:

1. konkurencyjność (gospodarki i miejsc)

2. spójność społeczna i terytorialna

3. sprawność państwa (w tym administracji publicznej).

Wokół tych trzech celów koncentrują się obecnie działania na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce.

II. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 - 2022 z innymi dokumentami – wyzwania i postulaty rozwojowe.

II.1 Strategia Rozwoju Małopolski na lata 2011-2020

Dokument „Strategii Rozwoju Małopolski na lata 2011-2020" został uchwalony dnia 26 września 2011 roku uchwałą Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego. Dokument „Strategii…" zakłada model trwałego rozwoju Małopolski „Konkurencyjna Małopolska", który oznacza *wykorzystanie unikalnych dziedzin przewagi konkurencyjnej regionu, takich jak kapitał intelektualny, kultura i dziedzictwo regionalne do osiągnięcia pozycji regionalnego lidera w obszarze przemysłów wiedzy oraz usług czasu wolnego, poprzez równoległe wzmacnianie regionalnych centrów wzrostu oraz budowanie szans w obszarach o niższym potencjale rozwoju, w warunkach spodziewanego przyspieszenia inwestycyjnego oraz sukcesywnej modernizacji gospodarczej kraju.*

Strategia realizowana jest poprzez zestaw siedmiu celów strategicznych:

1) Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, poprzez:
   - ✓ Rozwój kapitału intelektualnego
   - ✓ Budowę infrastruktury regionu wiedzy
   - ✓ Kompleksowe wsparcie nowoczesnych technologii
   - ✓ Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia
   - ✓ Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości
2) Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury, poprzez:
   - ✓ Ochronę małopolskiej przestrzeni kulturowej

- ✓ Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizację usług czasu wolnego
- ✓ Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego
- ✓ Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego

3) Wysoka zewnętrzna i wewnętrzna dostępność komunikacyjna regionu dla konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej:
   - ✓ Kraków nowoczesnym węzłem międzynarodowej sieci transportowej
   - ✓ Wykreowanie subregionalnych węzłów transportowych
   - ✓ Zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie
   - ✓ Wsparcie instrumentów zarządzania zintegrowanymi systemami transportu
   - ✓ Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego
4) Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym
   - ✓ Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego
   - ✓ Rozwój subregionu tarnowskiego
   - ✓ Rozwój subregionu sądeckiego
   - ✓ Rozwój subregionu podhalańskiego
   - ✓ Rozwój Małopolski Zachodniej
5) Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich
   - ✓ Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych
   - ✓ Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich
   - ✓ Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym
6) Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym, osiągnięty poprzez:
   - ✓ Poprawę bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski
   - ✓ Poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia
   - ✓ Poprawę bezpieczeństwa społecznego: integrująca polityka społeczna
   - ✓ Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym
7) Efektywnie zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy i mobilizowaniu zasobów, poprzez:
   - ✓ Sprawny system zarządzania strategicznego województwem
   - ✓ Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego
   - ✓ Rozwój współpracy terytorialnej
   - ✓ Budowę i promocję marki Małopolska na arenie krajowej oraz międzynarodowej

Diagnoza dokonana w dokumencie Strategii charakteryzuje Województwo Małopolskie jako:

- Region o wysokiej dynamice demograficznej: dodatnim przyroście naturalnym i dodatnim saldem migracji.
- Region zajmujący 1 miejsce wśród województw w Polsce w zakresie gęstości zaludnienia.
- Małopolska należąca do grupy 5 województw, które stale zwiększają swój udział w generowaniu krajowego PKB.
- Region z wysokim odsetkiem jednostek prowadzących działalność gospodarczą w zakresie budownictwa, handlu, napraw, hoteli i transportu.
- Region atrakcyjny pod względem inwestowania.
- Sukcesywnie zmniejszający się udział w eksporcie i imporcie krajowym.
- Region ze stałych wzrostem aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym.
- Obszar na którym nieznacznie wzrasta udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych oraz osób poniżej 25 roku życia.
- Województwo dysponujące znaczącym potencjałem instytucjonalnym w obszarze innowacyjności.
- Region o bogatych zasobach dziedzictwa kulturalnego i krajobrazowego.
- Obszar o systematycznym wzroście mieszkańców wsi oraz jako region zajmujący 1 miejsce pod względem liczby gospodarstw wiejskich.
- Region z mocno rozwinięta sieć dróg i połączeń i tym samym dużym obciążeniem ruchem komunikacyjnym.

Tak postawiona diagnoza stawia wymaga określonej interwencji strategicznej. Została ona skonstruowana następująco:

- Rozwój regionu odbywa się poprzez akumulację kapitału w branżach istotnych dla niego

- Branże istotne dla regionu to te, które już w chwili obecnej odgrywają ważną rolę w rozwoju gospodarki województwa oraz te, które zostaną zidentyfikowane z czasem jako rzeczywiście perspektywiczne

- Należy sprzyjać specjalizacji w tych dziedzinach, które mogą stanowić siłę napędową rozwoju regionu

- Należy skoncentrować środki na wsparciu istniejącej specjalizacji

- Należy oprzeć rozwój regionalny o istniejący „rdzeń" gałęziowo – branżowy, przy jednoczesnym elastycznym otwarciu się na pojawiające się nowe rzeczywiste możliwości.

II.2 Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego

Osie priorytetowe RPOWM:

1. Oś priorytetowa 1. GOSPODARKA WIEDZY
2. Oś priorytetowa 2. CYFROWA MAŁOPOLSKA
3. Oś priorytetowa 3. PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA
4. Oś priorytetowa 4. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA
5. Oś priorytetowa 5. OCHRONA ŚRODOWISKA
6. Oś priorytetowa 6. DZIEDZICTWO REGIONALNE
7. Oś priorytetowa 7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA
8. Oś priorytetowa 8. RYNEK PRACY
9. Oś priorytetowa 9. REGION SPÓJNY SPOŁECZNIE
10. Oś priorytetowa 10. WIEDZA I KOMPETENCJE
11. Oś priorytetowa 11. REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ
12. Oś priorytetowa 12. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
13. Oś priorytetowa 13. POMOC TECHNICZNA

Strategia Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 wpisuje się we wszystkie osie priorytetowe. Dodatkowo RPOWM wskazuje na dodatkowe obszary funkcjonalne, podlegające specjalnej interwencji w ramach wsparcia z UE. Subregionalny program rozwoju realizować będzie politykę opartą na zintegrowanym podejściu, tj. ukierunkowanym na wykorzystanie wewnętrznego potencjału i zasobów terytorialnych, jak i umożliwiającym realizację interwencji precyzyjnie dostosowanych do subregionalnych uwarunkowań. W formule subregionalnej wsparte zostaną działania mające na celu wykorzystanie endogenicznych potencjałów poszczególnych subregionów, takich jak obszary, na których możliwe jest lokalizowanie stref aktywności gospodarczej, walory przyrodnicze, gospodarka wodno-kanalizacyjna, kapitał ludzki, w szczególności w kontekście tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego oraz organizacji systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego w subregionach.

II.3 Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Dokument określa wizję Województwa Małopolskiego w 2020 roku oraz cele i instrumenty zmierzające do realizacji innowacyjnego rozwoju regionu.

Wizja Województwa Małopolskiego w 2020 roku:

Małopolska - województwo o konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarce, umożliwiające prowadzenie działalności gospodarczej, innowacyjnej i naukowej, rozwój społeczeństwa

informacyjnego, a także wzmacnia popyt na innowacje i więzi kooperacyjne między nauką i gospodarką, zwłaszcza w dziedzinach specjalizacji regionalnej.

Realizacja tej wizji ma zostać osiągnięta poprzez realizację trzech głównych działań:

- Rozwój infrastruktury gospodarki opartej na wiedzy
- Kreowanie popytu na innowacje
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego

SRI WM została zbudowana w konstrukcji: cel główny, podporządkowane mu cele operacyjne i podporządkowane im kierunki działania. Poniżej przytoczone zostaną – poza celem głównym – jedynie cele operacyjne.

Celem głównym SRI WM jest rozwój gospodarki opartej na wiedzy. Cel ten będzie realizowany poprzez następujący zestaw celów operacyjnych:

- Rozwój infrastruktury sprzyjającej innowacyjnej działalności gospodarczej
- Stymulowanie popytu na innowacje
- Rozbudowa infrastruktury służącej społeczeństwu informacyjnemu
- Wspieranie specjalizacji regionalnej w tym tzw. inteligentne specjalizacje Województwa Małopolskiego:
    - Nauki o życiu (life sciences)
    - Energia zrównoważona
    - Technologie informacyjne i komunikacyjne
    - Chemia
    - Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych
    - Elektrotechnika i przemysł maszynowy
    - Przemysły kreatywne i czasu wolnego

Strategia Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 uwzględnia wytyczne, cele i kierunki interwencji RSI WM.

II.4 Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2014 - 2020

Strategia Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 wpisuje się pola strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2014 – 2020.
Strategia realizowana jest poprzez trzy pola strategiczne:

- Przestrzeń, infrastruktura i środowisko
- Kapitał ludzki
- Przedsiębiorczość i kooperacja

II.5 Gmina Brzesko w kontekście Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Gmina Brzesko położona jest pomiędzy dwoma liczącymi się ośrodkami osadniczymi w Polsce, tj. pomiędzy Krakowem a Tarnowem. Kraków zaliczany jest w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030) jako podstawowy składnik systemu osadniczego i gospodarczego kraju . W dokumentach UE Kraków zaliczany jest do tzw. grupy MEGA - 72 miast o największym znaczeniu w skali UE. Z kolei Tarnów zaliczany jest do grupy trzeciej – miast o znaczeniu regionalnym. Brzesko zaliczane jest do grupy czwartej – ośrodków o znaczeniu lokalnym, które „pełnią ważną rolę w zakresie funkcji sektora publicznego na poziomie lokalnym. Stymulują rozwój usług i wytwórczości w tych ośrodkach, stabilizują społeczności lokalne”[4].

Wg KPZK 2030 Kraków stanowić będzie w 2030 r. jeden z podstawowych węzłów sieci powiązań funkcjonalnych miast w Polsce. Natomiast z drugiej strony, Rzeszów będzie ośrodkiem regionalnym o znaczeniu krajowym. Tarnów nadal będzie pełnić funkcję ośrodka regionalnego. Takie położenie Brzeska warunkuje potencjalne szanse rozwojowe związane z wykorzystaniem atrakcyjnego położenia Gminy na szlaku komunikacyjnym pomiędzy trzema ważnymi ośrodkami osadniczymi i gospodarczymi w kraju oraz w relatywnej bliskości do największego ośrodka osadniczego w kraju jakim jest konurbacja śląska. Ilustruje to poniższy rysunek.

Rysunek 1. Powiązania funkcjonalne głównych ośrodków miejskich w 2030 r.

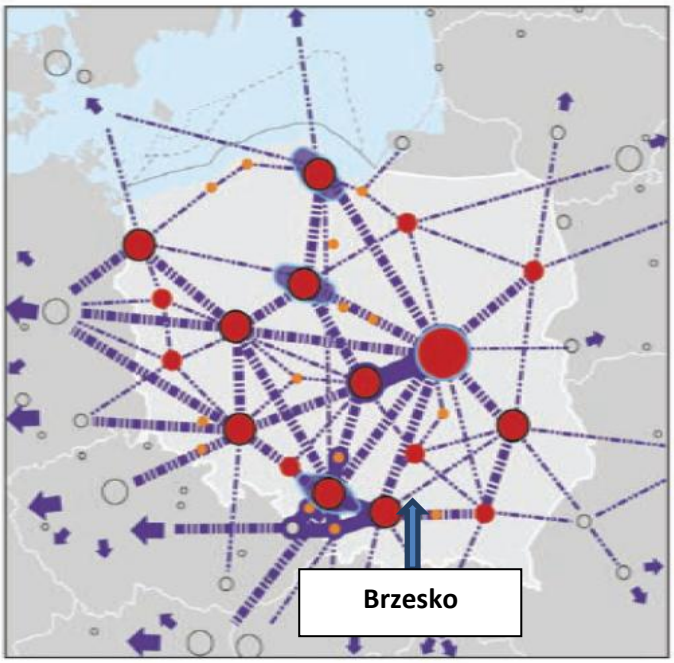

[4] KPZK 2030, str.26.

Niestety, pewnym zagrożeniem rozwojowym może być prognozowana silna sieć integracji i współzależności miast, która w przypadku Krakowa będzie ciążyć bardziej na zachód i południe niż w kierunku Brzeska i Tarnowa. Owa sieć integracji i współzależności społeczno-gospodarczych Krakowa będzie się tworzyć na linii Kraków – Częstochowa – Aglomeracja Górnośląska – Bielsko Biała – Rybnik, a dalej z Ostrawą i konurbacją Ostrawską w Czechach. Jednakże szansą rozwojową jest fakt, że oddziaływanie Krakowa będzie mieć charakter synergiczny i wpierw jego wpływ będzie odczuwalny w najbliższych metropolii kręgach, co – uwzględniając fakt dobrej komunikacji drogowej i kolejowej z Brzeskiem – będzie miało wpływ na dyfuzję impulsów rozwojowych w różnych kierunkach, w tym również w stronę Brzeska. Istotne znaczenie dla wykorzystania tego potencjału będzie mieć przygotowanie lokalnej społeczności, infrastruktury i gospodarki na nawiązanie interakcji z Krakowem i jego aglomeracją. Znaczenie ma tu infrastruktura pod inwestycje, ale nade wszystko – jakość lokalnego kapitału społecznego, czyli poziom wiedzy, kompetencji zawodowych, kwalifikacji, postaw i umiejętności lokalnych zasobów pracy.

System powiązań i oddziaływań ośrodków osadniczych oraz miejsce w tym układzie Gminy Brzesko ilustruje poniższy rysunek.

Rysunek 2. Kierunki polityki przestrzennej Polski do 2030 r.

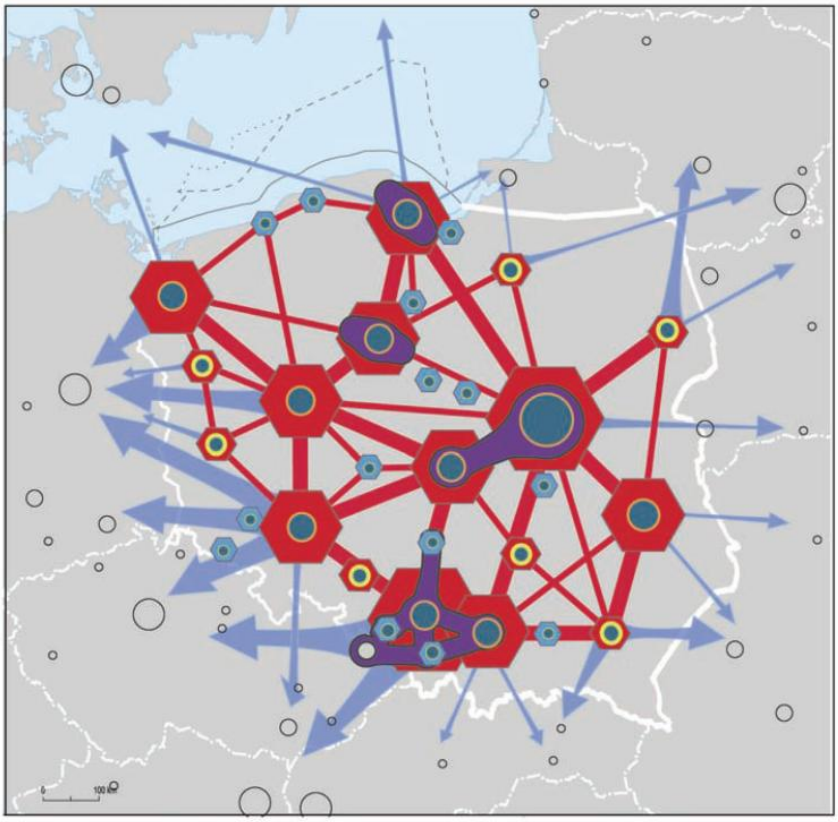

Schemat zależności wskazuje na opisane wyżej zagrożenie, ale tez wskazuje istotne szanse rozwojowe dla Brzeska w układzie regionalnym (Małopolska: sieć Kraków – Tarnów) i dalej, z ośrodkiem regionalnym o znaczeniu krajowym, jakim jest Rzeszów. Biorąc pod uwagę system powiązań komunikacyjnych wzdłuż autostrady A4, Brzesko może skorzystać w układzie globalnym z położenia geograficznego i włączyć się w bardziej globalny wymiar gospodarczy w odróżnieniu od wielu innych ośrodków w Małopolsce.

Poza globalnym wymiarem szans rozwojowych Gminy Brzesko, pełni ona funkcję lokalnego ośrodka dla otaczających go obszarów wiejskich. Zgodnie z KPZK, ośrodki takie skoncentrować się powinny na wzmocnieniu ich potencjału ludnościowego, zlokalizowaniu funkcji gospodarczych poprzez tworzenie stref aktywności gospodarczych oraz na poprawę jakości świadczenia usług publicznych[5]. Zadania jakie stoją przed planowanie strategicznym i przestrzennym polegają w takiej sytuacji w szczególności na:

- Wzroście możliwości zatrudniania (m.in. poprzez wysokiej jakości edukację, w tym szczególnie zawodowej)
- Rozwoju infrastruktury (m.in. poprzez rozwój sieci drogowej, warunków życia, dostępności do szerokopasmowego internetu)
- Poprawie transportu zbiorowego
- Wspomaganiu rozwoju miast powiatowych (w szczególności chodzi o zapewnianie dostępności wysokiej jakości usług publicznych w szerokim ich zakresie mieszkańcom tych miast i okalających je obszarów wiejskich).

Szansą rozwojową takich ośrodków, jak Brzesko, jest identyfikacja i intensyfikacja czynników endogenicznych (wewnętrznych). Szczególnie ważne są tu potencjały naturalne (przyrodniczo-geograficzne), kulturowe (tradycje, zwyczaje itp.) oraz specjalizacje branżowe gospodarki lokalnej, bardzo często wynikające z tradycji rzemiosła oraz przemysłu.

W przypadku ochrony zasobów naturalnych, KPZK wyznacza też cele dla planowania przestrzennego i strategicznego. Wśród tych celów wskazać należy na te, które mają znaczenie dla Gminy Brzesko:

- Zaspokojenie potrzeb rozwojowych z uwzględnieniem takich metod, które ograniczają możliwe konflikty społeczne i środowiskowe,
- Zapewnienie rozwoju społeczno-gospodarczego z zachowaniem równowagi w zakresie walorów przyrodniczych, środowiskowych, naturalnych, krajobrazowych, kulturowych itp.,
- Zapewnienie rozwoju w zgodzie z ochroną zasobów wodnych oraz przeciwdziałaniem ryzyku powodziowemu i klęskom suszy,
- Zapewnienie rozwoju w poszanowaniu ochrony złóż kopalin, np. źródeł termalnych i zabezpieczenie ich przed niekontrolowaną gospodarką.

[5] KPZK, str. 93.

Na koniec wspomnieć należy o typologii obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w KPZK 2030 na podstawie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: Regiony.Miasta.Obszary wiejskie. Gmina Brzesko należy do typu ośrodków lokalnych oraz obszarów wiejskich uczestniczących w rozwoju. Typ ten oznacza, że taki ośrodek nie ma swojego zaplecza funkcjonalnego, ale stanowi ważny ośrodek koncentracji funkcji gospodarczych i świadczenia usług publicznych dla okalającego go obszaru wiejskiego. Są to ośrodki pośredniczące w dyfuzji (rozprzestrzenianiu) rozwoju z ośrodków metropolitalnych i subregionalnych na obszary wiejskie. Ośrodki takie spełniają następujące kryteria:

- Są położone w strefach silnego oddziaływania dużych ośrodków miejskich
- Dostępem do rynków pracy w dużych ośrodkach miejskich
- Dobrą dostępnością komunikacyjną do ośrodków miejskich
- Pewną specjalizacją gospodarczą poza produkcją rolną wynikającą z bliskości dużych ośrodków miejskich.

Opisane kryteria charakteryzują również Gminę Brzesko, co wskazuje na możliwość zaliczenia Gminy do typu obszarów wiejskich uczestniczących w procesach rozwojowych. Ilustruje to poniższy rysunek[6].

[6] KPZK, str.196

Rysunek 3. Miejskie i wiejskie obszary funkcjonalne

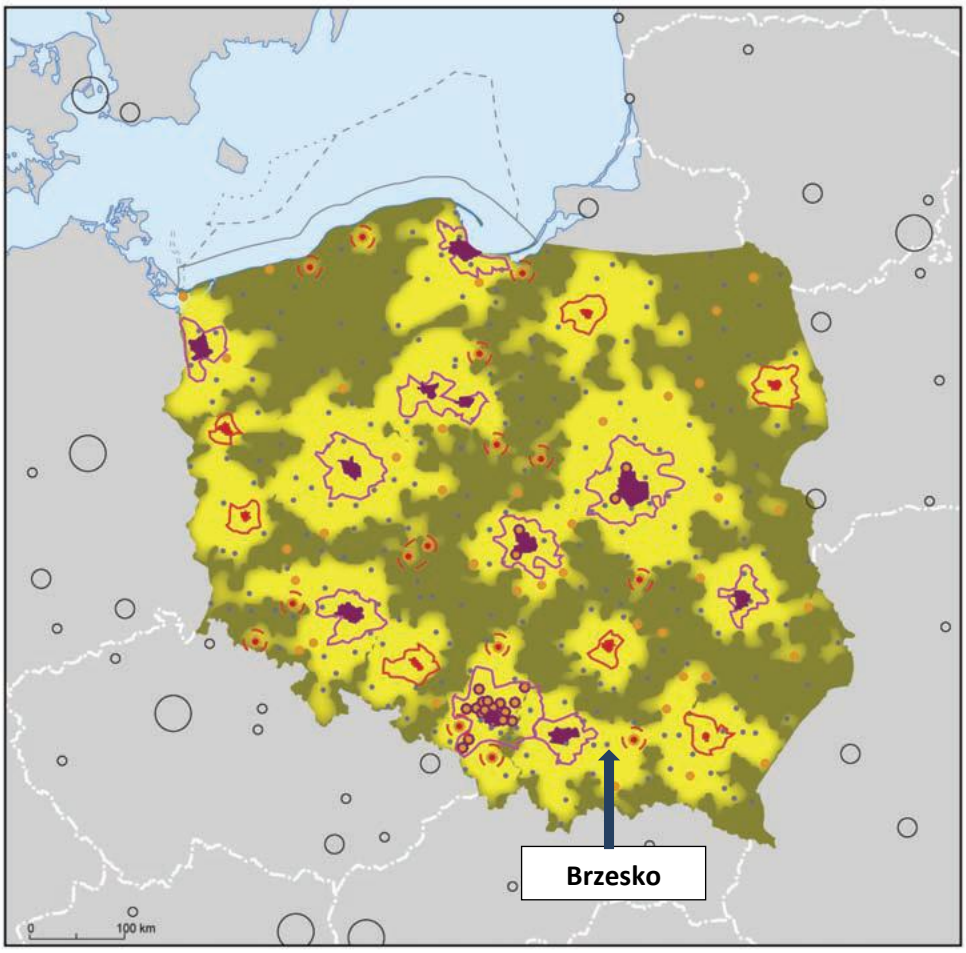

Kategorie miast

Wojewódzkie

- metropolitalne
- ośrodki krajowe pełniące niektóre funkcje metropolitalne
- ośrodki regionalne
- subregionalne
- subregionalne w granicach obszarów funkcjonalnych miast
- lokalne

Obszary funkcjonalne ośrodków miejskich

Wojewódzkie - ustalenie

- metropolitalne
- krajowe

Regionalne -

- zalecenie

Wiejskie obszary funkcjonalne

- uczestniczące w procesach rozwojowych
- wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Uwaga:
Na mapie przedstawiono zasięgi oraz kategorie miast poniżej wojewódzkich w sposób przybliżony. Obszary uczestniczące w procesach rozwojowych wyznaczono na podstawie udziału osób dojeżdzających do pracy w oparciu o dane GUS.

III. Diagnoza

III.1 Wprowadzenie

Brzesko – gmina miejsko – wiejska położona w powiecie brzeskim oraz zlokalizowana w środkowej części województwa małopolskiego. Gmina należy do subregionu tarnowskiego i jest jedną z siedmiu gmin powiatu brzeskiego. Zajmuje obszar 103km2, w tym samo miasto 12km2. Położona jest nad rzeką Uszwicą i Uszewką, stanowiących prawobrzeżne dopływy Wisły oraz na pograniczu Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Wiśnickiego. W granicach administracyjnych Gminy znajduje się miasto Brzesko oraz 9 sołectw: Bucze, Jadowniki, Jasień, Mokrzyska, Okocim, Poręba Spytkowska, Sterkowiec, Szczepanów i Wokowice.

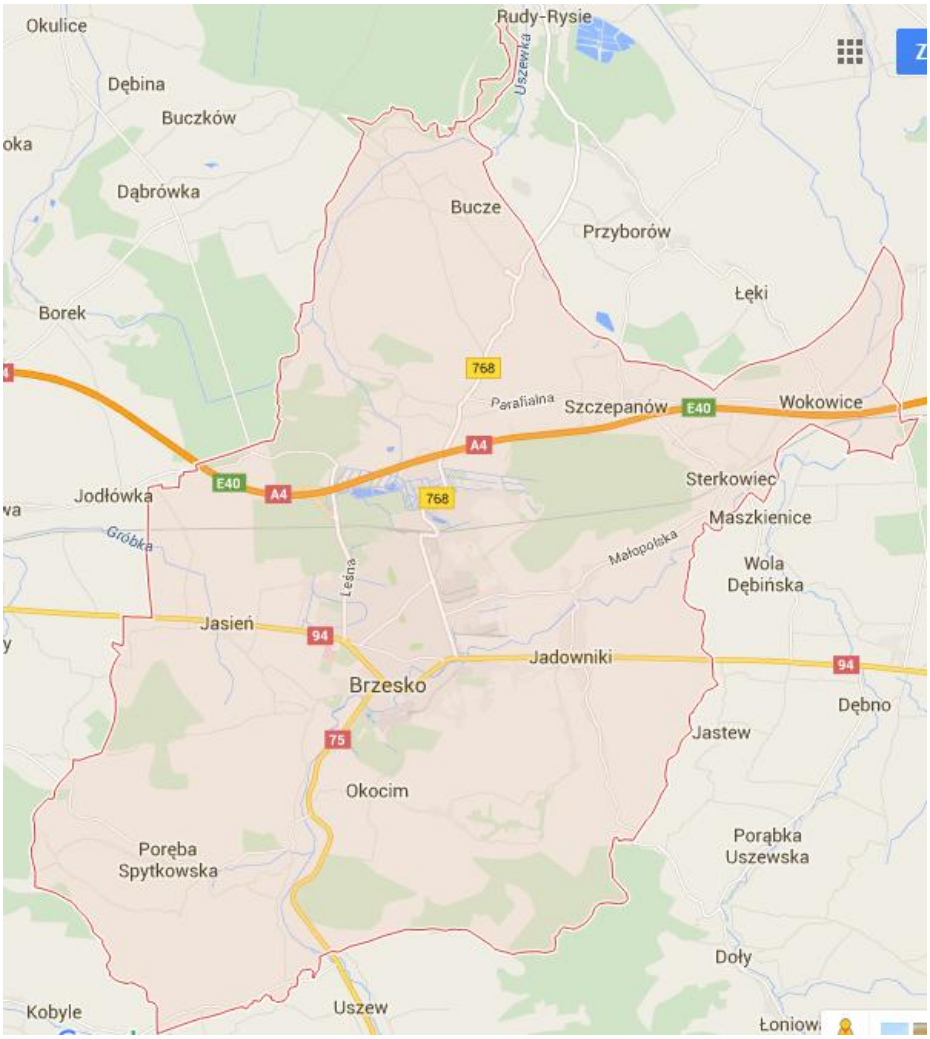

Źródło: Google Mapy

Przez gminę Brzesko przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, drogowe m.in. autostrada międzynarodowa A4, droga krajowa 94 i 75, droga wojewódzka 768, a także sieć dróg powiatowych i gminnych oraz linia kolejowa pasażersko – towarowa nr 91 łącząca Kraków Główny z Przemyślem – Medyką.

Gmina Brzesko znajduje się w odległości autostradowej 55 km na wschód od Krakowa, 31 km na zachód od Tarnowa, 115 km od Rzeszowa oraz 56 km na południe od Nowego Sącza i 98 km od Muszynki, przejścia granicznego ze Słowacją.

Liczba ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku na obszarze gminy miejsko – wiejskiej Brzesko mieszkały **36 342 osoby**, w tym w samym mieście 17 090 mieszkańców, a na obszarze wiejskim 19 252 osoby. Liczba mieszkańców gminy stanowiła 40% ludności powiatu brzeskiego i tym samym zajmuje 1 miejsce pod względem liczby mieszkańców 7 gmin powiatu. Gęstość zaludnienia, czyli liczba ludności na 1 km^2 , wynosiła 354 osoby i była o ponad połowę większa niż średnia dla powiatu (157 osób) i o 1/3 większa niż średnia dla województwa małopolskiego (221 osób).

Wykres 1. Liczba ludności w gminie w latach 2010 – 2014

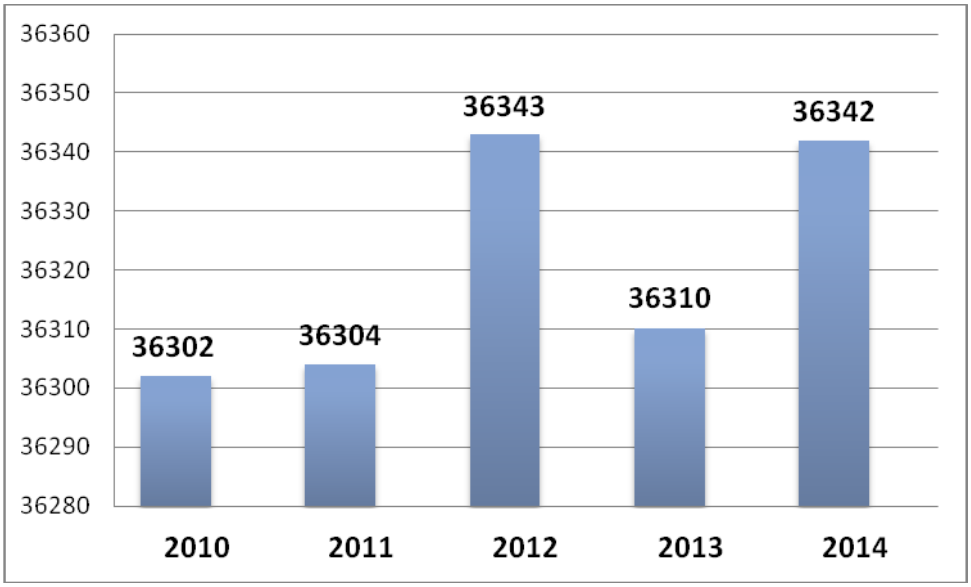

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat można zaobserwować stały wzrost liczby mieszkańców gminy. Liczebność populacji gminy systematycznie rosła i jedynie rok 2013 przyniósł prawie 1 % spadek ludności, który w 2014 roku powrócił do poziomu sprzed dwóch lat.

W 2014 roku większość mieszkańców gminy (prawie 53 %) to mieszkańcy obszaru wiejskiego. Spośród 9 sołectw Gminy największe po względem liczby mieszkańców są Jadowniki, w których mieszka około 14 % mieszkańców gminy, natomiast najmniejsza liczba mieszkańców obszaru wiejskiego znajduje się w sołectwie Wokowice, gdzie mieszka jedynie 1,4 % mieszkańców gminy.

Wykres 2. Liczba ludności w gminie z podziałem terytorialnym (stan na 31.12.2014 r.)

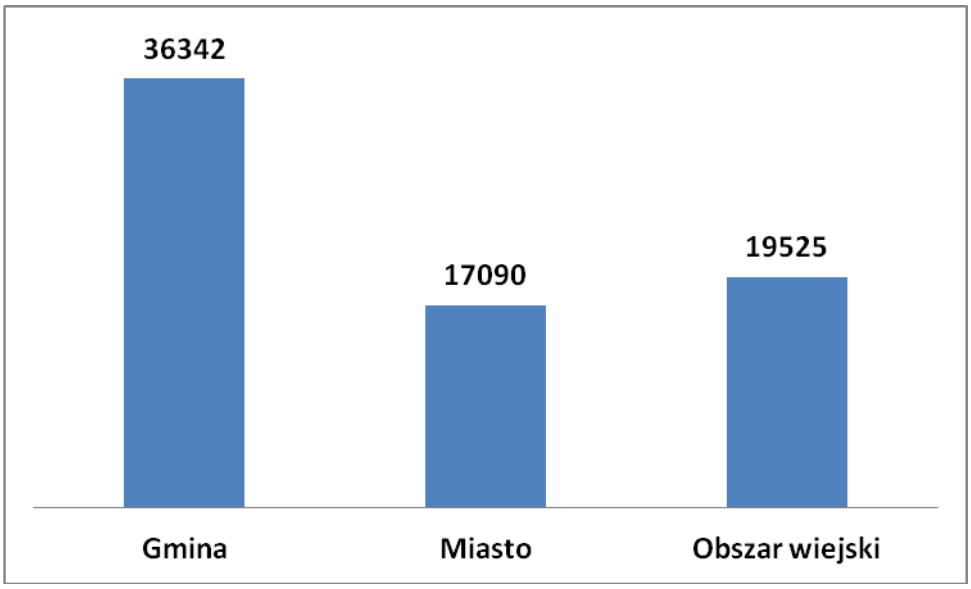

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W latach 2010 – 2014 zaobserwowano tendencję spadkową wśród mieszkańców miasta przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców obszaru wiejskiego o około 100 osób w ciągu roku. Znaczną cześć ogółu mieszkańców gminy to kobiety (51%), z których 48% mieszka w mieście, a 52% na obszarze wiejskim. W przypadku mężczyzn począwszy od 2010 następował spadek liczby mężczyzn (-105 os) zamieszkujących obszar miejski na korzyść wzrostu liczby mężczyzn będących mieszkańcami obszaru wiejskiego (+145 os).

Tabela 1. Ludność gminy Brzesko w latach 2010 – 2014

Lata	Gmina			Miasto			Obszar wiejski		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2010	**36302**	17808	18494	**17291**	8318	8973	**19011**	9490	9521
2011	**36304**	17829	18475	**17253**	8314	8939	**19051**	9515	9536
2012	**36343**	17858	18485	**17193**	8284	8909	**19150**	9574	9576
2013	**36310**	17842	18468	**17097**	8231	8866	**19213**	9611	9602
2014	**36342**	17848	18494	**17090**	8213	8877	**19252**	9635	9617

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Struktura wieku ludności

Na podstawie poniższego wykresu możemy zaobserwować wzrostową tendencję starzenia się społeczeństwa gminy. Systematycznie zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (do 14 roku życia i mniej) oraz produkcyjnym, przy zwiększającym się odsetku osób w wieku poprodukcyjnym (tj. mężczyzn w wieku 65 lat i więcej oraz kobiet w wieku 60 lat i więcej). W okresie 2010 – 2014 w grupie osób starszych nastąpił wzrost ludności o 2,2 %.

Wykres 3. Struktura wieku ludności gminy (stan na 31.12.2014 r.)

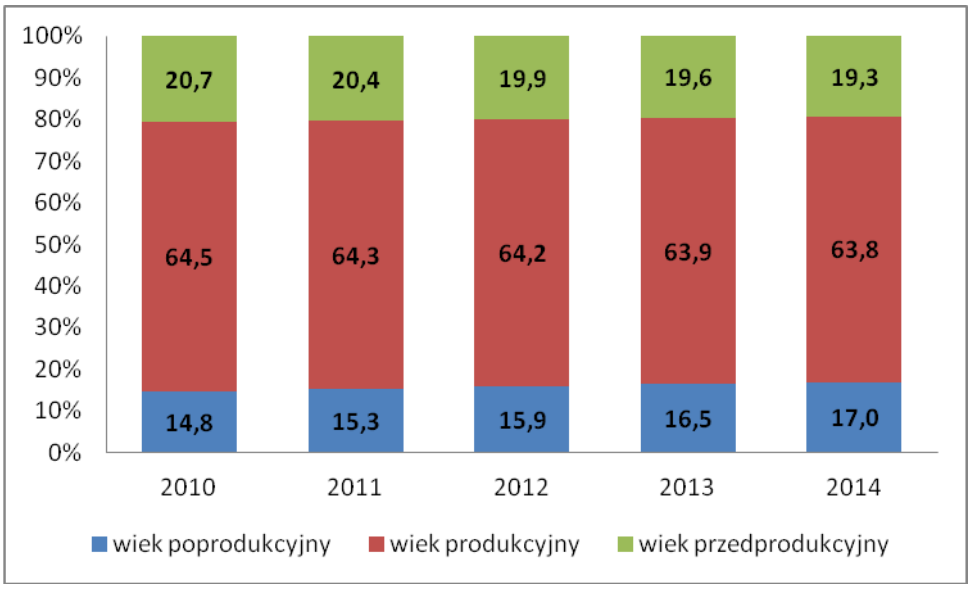

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W gminie Brzesko występuje **stopniowe zmniejszanie się liczby ludności** w wieku produkcyjnym, która wynosiła w 2010 roku 64,5 % mieszkańców, natomiast w 2014 roku 63,8 % - w przeciągu pięciu lat nastąpił więc spadek o 0,8 %. Najwyższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym występuje na obszarze wiejskim, który wynosi 64,6%, natomiast w mieście 63,8%. Ponad 53% mieszkańców w wieku produkcyjnym stanowią mężczyźni, natomiast wśród osób w wieku poprodukcyjnym przeważają kobiety i stanowią ponad 68%.

Prognozy demograficzne dla powiatu brzeskiego do roku 2035 wskazują na dalsze zmniejszanie się liczby mieszkańców gminy. Dla porównania w skali powiatu szacuje się 14 % spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, 27% wzrost osób w wieku produkcyjnym niemobilnym i 23% wzrost osób w wieku poprodukcyjnym. Stopniowe zmniejszanie się grupy osób w wieku produkcyjnym powoduje tym samym wzrost wskaźnika starzenia ludności powiatu z 0,24 w 2010 roku do 0,45 do roku 2035 r.[7]

W latach 2010 – 2014 można zaobserwować **spadek przyrostu naturalnego** w gminie Brzesko. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2010 roku przyrost naturalny kształtował się na poziomie 3,5, aby w 2014 wynieść 2,5. Niski poziom przyrostu naturalnego występuje również w powiecie brzeskim - w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2014 r. wyniósł 2,0.

[7] „Charakterystyka zasobów ludzkich Małopolski – powiat brzeski", Opracowanie powstało w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie w ramach projektu Partnerstwo na rzecz świadczenia usług dla inwestorów pozyskujących kadry oraz usług outplacementowych, Kraków 2012

Migracje

W okresie 2010 – 2013 na terenie gminy wystąpiło **ujemne saldo migracji**, co oznacza, że corocznie większa liczba osób wymeldowuje się niż osiedla. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców saldo migracji w 2013 roku wyniosło minus 3,3 podczas gdy w 2010 roku minus 0,1. Ujemne saldo migracji występuje także w skali całego powiatu.

Gospodarka

Liczba podmiotów gospodarczych

Na koniec 2014 roku w Gminie Brzesko prowadzonych było **2 904 podmiotów** gospodarki narodowej, w tym w sektorze publicznym 72, a w sektorze prywatnym 2 829 podmiotów. Głównym obszarem działalności podmiotów gospodarki narodowej jest obszar miejski (62%).

Tabela 2. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Brzesko zarejestrowanych w REGON

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2671	2703	2803	2851	2904
sektor publiczny - ogółem	**82**	**82**	**74**	**76**	**72**
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	53	53	53	54	54
spółki handlowe	6	6	6	6	6
sektor prywatny - ogółem	**2589**	**2621**	**2729**	**2775**	**2829**
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2094	2107	2178	2196	2213
spółki handlowe	117	124	135	151	165
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	10	9	10	11	11
spółdzielnie	12	12	11	11	12
fundacje	4	4	4	5	5
stowarzyszenia i organizacje społeczne	78	85	87	95	97

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W okresie od 2010 – 2014 **najwięcej podmiotów funkcjonowało w sektorze prywatnym**, w tym podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (na koniec 2014 wzrost o nowych 240 podmiotów), spółek handlowych (wzrost o 70%) oraz fundacji, stowarzyszenia i organizacji społecznych (102 organizacje).

Tabela 3. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Brzesko w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty gospodarki narodowej ogółem	314	273	310	255	286
sektor publiczny - ogółem	**1**	**0**	**1**	**1**	**3**
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	0	0	1	0	0
spółki handlowe	1	0	0	0	0
sektor prywatny - ogółem	**313**	**273**	**309**	**254**	**280**

osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	291	250	274	222	246
spółki handlowe	7	7	11	16	14
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	0	0	1	0
spółdzielnie	0	0	0	1	1
fundacje	0	0	0	1	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	3	8	2	7	2

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni lat 2010 – 2014, corocznie **rejestrowano ponad 200 nowych podmiotów** gospodarczych. **Rok 2014 przyniósł największy spadek w rejestracji** nowych podmiotów szczególnie w sektorze prywatnym (spadek o 10% w porównaniu z 2010 rokiem). Jedyny **wzrost** w 2014 roku **odnotowano wśród spółek handlowych prowadzonych przez sektor prywatny**, wzrost o 100% w porównaniu z 2010 rokiem.

Bazując na danych CEIDG, gdzie rejestrowane są spółki cywilne oraz przedsiębiorcy prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, na przestrzeni lat 2012 - 2014 obserwuje się **przyrost podmiotów gospodarczych** w gminie odpowiednio o 20 firm w 2012 roku (230 nowych i 210 zakończonych), 5 firm w 2013 roku (201 nowych i 196 zakończonych) oraz aż 66 firm w 2014 roku (232 nowe i 166 zakończonych).

Począwszy od 2010 roku można zauważyć stałą tendencję wzrostu liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, ok. 10 w skali roku zarówno na obszarze miejskim i wiejskim oraz stałą liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności ok. 60 osób.

Struktura podmiotów gospodarczych

Na terenie gminy **dominują mikro przedsiębiorstwa** stanowiące 95% ogółu wszystkich zarejestrowanych podmiotów, kolejno 4 % stanowią małe przedsiębiorstwa, natomiast średnie i duże już poniżej 1% ogółu przedsiębiorstw gminy.

Tabela 4. Podmioty gospodarcze wg struktury wielkości w Gminie Brzesko

Liczba pracowników	2010	2011	2012	2013	2014
Mikroprzedsiębiorstwa (0 - 9 pracowników)	2519	2551	2660	2715	2771
Małe przedsiębiorstwa (10 - 49 pracowników)	124	124	116	112	110
Średnie przedsiębiorstwa (50 - 249 pracowników)	27	27	26	23	22
Duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracowników)	1	1	1	1	1
Ogółem	**2671**	**2703**	**2803**	**2851**	**2904**

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przeważającymi rodzajami działalności na terenie gminy są branże: **handel detaliczny i hurtowy, usługowa** m.in. naprawa pojazdów samochodowych oraz **budownictwo,** (79%

działalności o charakterze budowlanym funkcjonuje na terenie obszaru wiejskiego), **przetwórstwo przemysłowe.** Równie dominującymi branżami na terenie gminy są gospodarka żywnościowa, opieka zdrowotna, transport, łączność, składowanie. Ważnym sektorem działalności podmiotów na terenie gminy jest rolnictwo i leśnictwo, hotelarstwo, gastronomia, obsługa finansowa i prawna firm, które stanowią 2% ogółu podmiotów. Najrzadziej występującymi są podmiotami to te działające w sektorze górnictwa, wytwarzania i zaopatrywania w energię oraz gospodarki odpadami (poniżej 1 %).

Wykres 4. Rodzaje działalności przedsiębiorstw Gminy Brzesko (stan na 31.12.2014 r.)

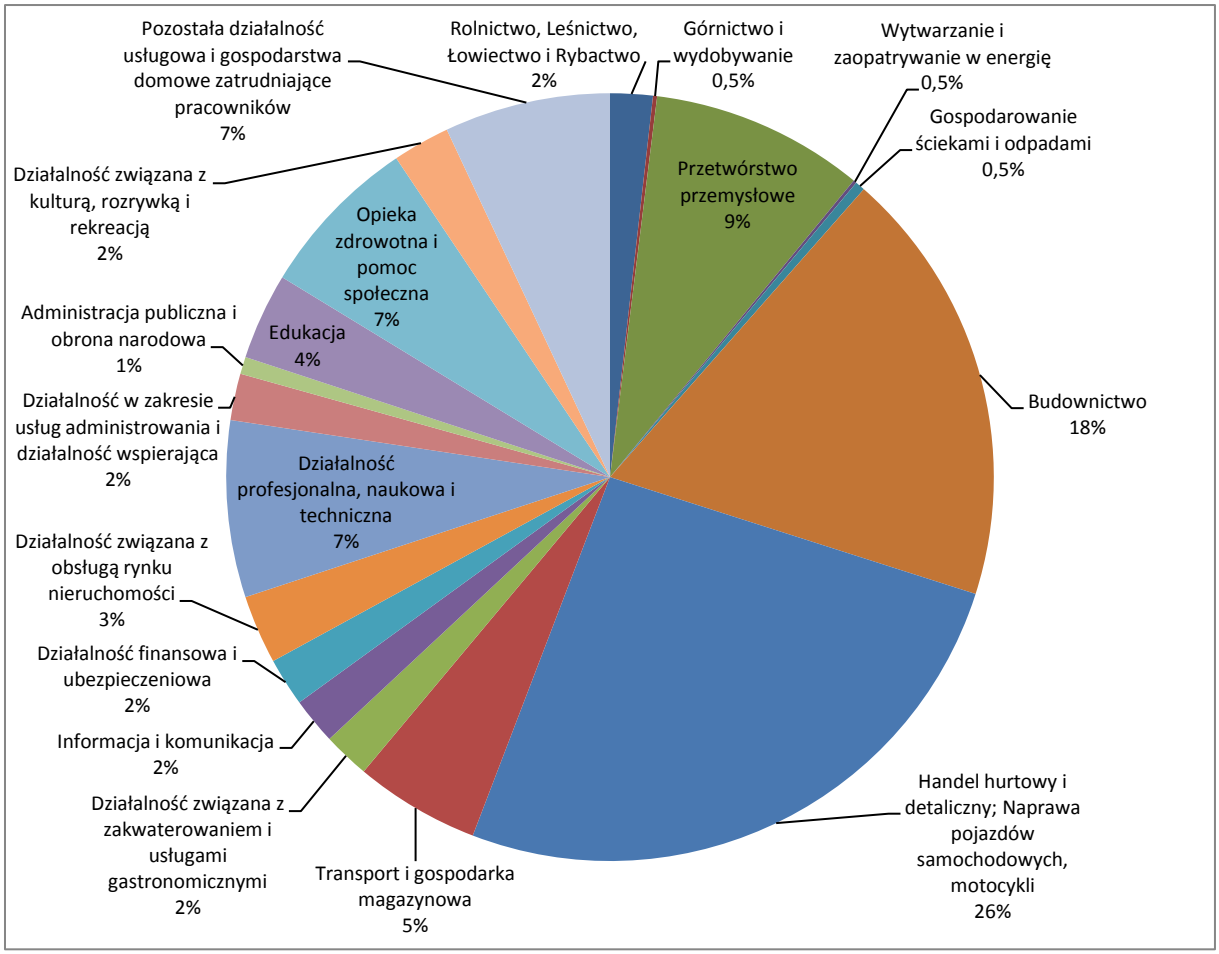

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Rynek pracy

Bezrobocie rejestrowane

Według danych na 2014 r. **stopa bezrobocia rejestrowanego** na terenie powiatu brzeskiego wynosiła 11,6% i była **o 1,8% wyższa** od średniej stopy bezrobocia dla całego **województwa** małopolskiego (9,9%).

W latach 2010 – 2014 na terenie Gminy Brzesko występowała tendencja wzrostowa liczby osób bezrobotnych rejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Jednakże rok 2014 przyniósł największy spadek osób bezrobotnych w przeciągu 5 ostatnich lat. W porównaniu z 2010 r. spadek o 4%, a w porównaniu z 2013 r., (kiedy odnotowano wyraźny wzrost liczby bezrobotnych) spadek o 17 %.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Brzesko (stan na 31.12.2014 r.)

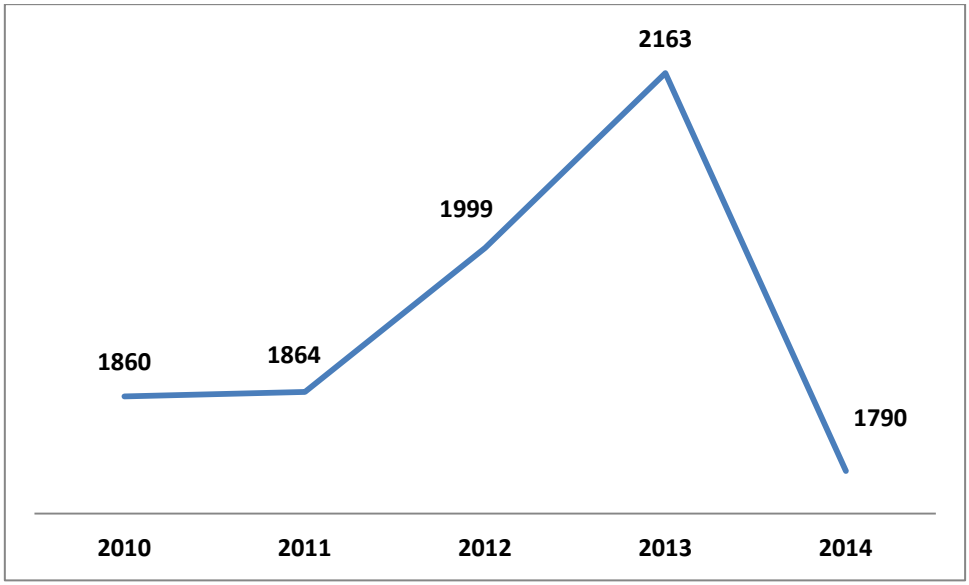

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku

Struktura bezrobotnych

Według najnowszych danych na koniec maja 2016 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku zarejestrowanych było 1738 osób, w tym 1001 kobiet, które stanowiły **57 % ogółu bezrobotnych** w Gminie Brzesko oraz 46% ogółu kobiet zarejestrowanych w powiecie brzeskim.

Tabela 5. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wieku (stan na 31.05.2015 r.)

Kategorie wiekowe	Liczba bezrobotnych na 31.05.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.05.2015	%
18-24 lata	369	18,63%	295	16,97%
25-34 lata	589	29,73%	524	30,15%
35-44 lata	357	18,02%	331	19,04%
45-54 lata	400	20,19%	333	19,16%
55-59 lat	183	9,24%	187	10,76%
60 lat i więcej	83	4,19%	68	3,91%
Ogółem	**1981**	**100,00%**	**1738**	**100,00%**

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku

Osoby bezrobotne w wieku produkcyjnym mobilnym, tj. 18-44 lat, stanowią 66% ogółu bezrobotnych wg. danych na koniec maja 2015 r. (w porównaniu z 2014 r. spadek o 165 osób). **Najwięcej** osób bezrobotnych **w wieku produkcyjnym mobilnym** zamieszkuje **obszar wiejski** i jest ich o ponad 100 osób więcej w porównaniu z obszarem miejskim. Jednocześnie w tej grupie wiekowej (18-44 lat) można zaobserwować **tendencję spadkową** ilości osób bezrobotnych na przestrzeni pięciu pierwszych miesięcy roku 2015 r. **średnio o ok. 10 osób w skali miesiąca**. Podobną regularną tendencję spadkową można zaobserwować w pozostałych grupach wiekowych.

Tabela 6. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wykształcenia (stan na 31.05.2015 r.)

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych na 31.05.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.05.2015	%
wyższe	273	13,78%	262	15,07%
policealne i średnie zawodowe	508	25,64%	448	25,78%
średnie ogólnokształcące	185	9,34%	171	9,84%
zasadnicze zawodowe	654	33,01%	537	30,90%
gimnazjalne i poniżej	361	18,22%	320	18,41%
Ogółem	**1981**	**100,00%**	**1738**	**100,00%**

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku

Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych **przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym** - ponad 56% ogółu bezrobotnych (wg. danych na koniec maja 2015 r.). W porównaniu z analogicznym okresem z 2014 r. **spadek** bezrobotnych wystąpił wśród grupy osób z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** o ponad 2%. W dalszym ciągu **najmniej liczną grupę** stanowią osoby z wykształceniem **średnim ogólnokształcącym** - ponad 9% ogółu bezrobotnych.

Tabela 7. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) (stan na 31.05.2015 r.)

Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	Liczba bezrobotnych na 31.05.2014	%	Liczba bezrobotnych na 31.05.2015	%
Do 1	112	5,65%	107	6,16%
1-3	191	9,64%	194	11,16%
3-6	312	15,75%	266	15,30%
6-12	437	22,06%	305	17,55%
12-24	469	23,67%	313	18,01%
pow. 24	460	23,22%	553	31,82%
Ogółem	**1981**	**100,00%**	**1738**	**100,00%**

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzesku

Najliczniejszą grupę osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy (wg. danych na koniec maja 2015 r.) stanowią osoby **powyżej 6 miesięcy bez zatrudnienia,** w tej grupie **przeważają osoby długotrwale bezrobotne** pozostające bez pracy ponad 24 miesiące (31,82% ogólnej liczby bezrobotnych), widoczna jest przy tym **stała tendencja wzrostu**. Drugą grupą osób, w której występuje **regularny wzrost,** jest grupa osób, które pozostają **od 6 do 12 miesięcy bez zatrudnienia**. **Najmniej liczną** grupę bezrobotnych stanowią osoby **od 1 do 3 miesięcy bez zatrudnienia** - w tej grupie widoczny jest stały spadek osób bezrobotnych.

Zatrudnienie w podmiotach wg EKD

Według stanu na koniec 2014 r. w Gminie Brzesko **pracowało 8584** mieszkańców, w tym **47%** osób pracujących **stanowiły kobiety**. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2013 roku przypadało średnio 228 osób. W okresie 2010-2013 **liczba** osób **pracujących utrzymuje się na stałym poziomie.**

Tabela 8. Przeciętne wynagrodzenie brutto na tle sąsiednich powiatów (stan na 31.12.2014 r.)

	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3435,00	3625,21	3744,38	3877,43	4003,99
Małopolska	3169,90	3332,98	3456,16	3574,22	3700,06
Powiat bocheński	2935,34	3128,68	3208,34	3230,64	3359,59
POWIAT BRZESKI	**2630,04**	**2707,98**	**2821,76**	**2928,51**	**3048,33**
Powiat nowosądecki	2610,04	2753,73	2810,22	2871,55	2989,86
Powiat proszowicki	2780,44	2895,82	2916,22	3021,40	3180,67
Powiat tarnowski	2592,92	2708,52	2760,17	2827,56	2948,00

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2014 roku przeciętne wynagrodzenie na terenie powiatu brzeskiego wyniosło 3048,33 złotych brutto. Kwota ta w tamtym okresie stanowiła 76% wysokości przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w kraju. Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie było zbliżone do przeciętnego wynagrodzenia w powiatach ościennych.

Infrastruktura Gminy

Drogi

Przez Gminę Brzesko przebiegają następujące rodzaje dróg:

- Autostrada międzynarodowa A4: Zgorzelec – Medyka
- Droga krajowa 94: Jędrzychowice – Korczowa
- Droga krajowa 75: Brzesko – Nowy Sącz – Krynica
- Droga wojewódzka: 768 - Jędrzejów - Węchadłów - Skalbmierz - Koszyce – Brzesko
- Drogi powiatowe
- Drogi gminne

Według danych Zarządu Dróg Powiatowych w Brzesku z 2013 roku przez teren Gminy przebiega 54,2 km dróg z pośród 256,6 km dróg nadzorowanych przez powiat. W ocenie powiatu na podstawie zbiorczej oceny dróg powiatowych, na terenie Gminy Brzesko 25,9 km dróg posiada stan dobry, na których nie zachodzi potrzeba wykonywania zabiegów remontowych, 21,7 km określono jako niezadowalający, tj. zachodzi potrzeba wykonania zabiegów modernizacyjnych, a 6,6 km dróg wymaga pilnego remontu.

Komunikacja publiczna na terenie Gminy oparta jest na połączeniach Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Brzesku obsługującego 6 linii autobusowych ułatwiających dojazd z centrum do sołectw gminy.

W Gminie dostępne są również połączenia komunikacyjne obsługiwane przez Państwową Komunikację Samochodową (PKS) oraz prywatnych przewodników. Regularna komunikacja autobusowa umożliwia dojazd z Brzeska do wszystkich dużych miast Polski oraz łączy Gminę z innymi powiatami małopolski. Najwięcej kursów odbywa się w kierunku: Krakowa, Tarnowa, Nowego Sącza i Gorlic.

Przez Gminę Brzesko przechodzi linia kolejowa pan-europejskiego szlaku E 30 łącząca Niemcy, Polskę i Ukrainę. Częścią tego szlaku jest linia kolejowa nr 91 łącząca Kraków Główny z Medyką obsługiwana przez składy osobowe i towarowe. Długość torów kolejowych na terenie gminy nie przekracza 15 km. Połączenia kolejowe przebiegające przez Gminę odbywają się w kierunku: Bochni, Tarnowa, Krakowa, Przemyśla, Zagórza, Rzeszowa, Szczecina, Krynicy Zdrój, Nowego Sącza, Oświęcimia, Krzeszowic, Wrocławia, Zamościa, Warszawy, Gdyni i Lwowa.

Wodociągi kanalizacja

Gmina Brzesko posiada 185,2 km długości czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej oraz kanalizacyjnej 157,2 km. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 28 750 mieszkańców (79,2% ogółu mieszkańców gminy), w tym 16 325 mieszkańców w obszarze miejskim, a 12 425 mieszkańców w obszarze wiejskim. Woda dla mieszkańców Gminy Brzesko dostarczana jest z ujęcia wody w Łukanowicach na rzece Dunajec. Jego dobowa zdolność produkcyjna wynosi 11 200 m^3.

Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 17 300 mieszkańców (47,6 % ogółu mieszkańców), w tym 13 250 mieszkańców w obszarze miejskim, a 4050 mieszkańców w obszarze wiejskim. Widoczna jest wyraźna różnica w długości sieci wodociągowej do kanalizacyjnej oraz dysproporcja w ilości mieszkańców posiadających dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Długość sieci kanalizacyjnej stanowi jedynie 78 % długości sieci wodociągowej.

Z terenu miasta Brzeska ścieki odprowadzane są do oczyszczalni należącej do Carlsberg Polska S.A., natomiast z Jadownik do oczyszczalni Sterkowiec – Zajazie, eksploatowaną przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Spółka z o.o.

Sieć gazowa

Na terenie Gminy Brzesko funkcjonuje 38716 m długości czynnej sieci przesyłowej gazowej (dane z 2013 r.) Do sieci gazowej podłączonych jest 31372 mieszkańców, w tym 16400 osób zamieszkuje obszar miejski, a 14972 obszar wiejski. Odbiorcami gazu jest 9405 gospodarstw. Z instalacji gazowej korzysta 86,4 % ludności Gminy, w tym 95,9% odbiorców zamieszkuje obszar miejski, a 77,9 % obszar wiejski. Największe zużycie gazu w przeliczeniu na 1 mieszkańca występuje na obszarze miejskim i wynosi 215,2 m3.

Sieć elektryczna

Sieć energii elektrycznej na niskim napięciu na terenie gminy jest użytkowana przez 6130 odbiorców Gminy. W skali powiatu stanowi to 26,7 % ogółu odbiorców energii elektrycznej. Średnie zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wynosi 10906 MWh. Natomiast w skali powiatu na 1 mieszkańca średnie zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu wynosi 621,6 MWh

Internet szerokopasmowy

Gmina Brzesko posiada szeroko rozwiniętą sieć Internetu szerokopasmowego. „Brzeskie hot spoty" - bezpłatna sieć bezprzewodowa zlokalizowana jest w 20 miejscach na terenie Gminy pozwalających turystom i mieszkańcom na korzystanie z bezpłatnego dostępu do sieci internetowej. Infrastruktura do odbioru internetu szerokopasmowego pozwala jednocześnie 650 osobom na korzystanie z jednego „hot spotu".

Gospodarka odpadami

W ciągu roku gospodarstwa Gminy Brzesko generują 6195,46 ton odpadów komunalnych (stan na 2013 r.). Na jednego mieszkańca gminy przypada ogółem 170,6 kg generowanych odpadów, natomiast odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca to 108,4 kg. Na terenie Gminy do 2013 roku zlikwidowano 35 dzikich wysypisk śmieci, z których zebrano 38 ton odpadów komunalnych.

Infrastruktura społeczna

Edukacja

Na terenie Gminy Brzesko funkcjonuje szeroko rozwinięta sieć placówek oświatowych oferujących edukację zarówno na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Edukacja dzieci i młodzieży odbywa się w 12 publicznych szkołach podstawowych (w tym szkole muzycznej I stopnia), 3 publicznych gimnazjach oraz 1 katolickim gimnazjum.

Tabela 9. Liczba placówek edukacyjnych na terenie Gminy Brzesko w latach 2010–2013

Wyszczególnienie	Liczba placówek				Liczba uczniów			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Przedszkola	13	14	15	15	944	1008	1059	1084
Szkoły podstawowe	12	11	11	11	2286	2204	2101	2098
Gimnazja	4	4	4	4	1339	1299	1281	1231

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według danych na koniec 2013 roku w Gminie Brzesko funkcjonowało 30 placówek oświatowych. Do 15 przedszkoli uczęszczało 1084 dzieci. Średnio 1,23 dzieci w wieku 3-5 lat przypadało na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego. Z edukacji podstawowej w 11 szkołach korzystało 2098 uczniów, natomiast do 4 szkół gimnazjalnych uczęszczało 1231 uczniów. Średnio na 1 oddział szkoły podstawowej przypadało 20 uczniów, a na 1 oddział szkoły gimnazjalnej 22 uczniów. Powyższa tabela obrazuje zmniejszającą się liczbę dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Kultura

W 2014 roku w Gminie Brzesko funkcjonowało 4 domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Główną jednostką kulturalną jest Regionalne Centrum Kulturalno-Biblioteczne (RCKB), które jest równocześnie siedzibą **Miejskiego Domu Kultury** oraz **Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej**. Dodatkowo Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna posiada 5 filli, które są zlokalizowane w sołectwach: Jadowniki, Mokrzyska, Okocim, Poręba Spytkowska, Szczepanów.

Miejski Dom Kultury jest jednostką sektora publicznego, prowadzi działalność kulturalną, polegającą na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Działalność domu kultury jest skierowana do dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, młodzieży uczącej się, a także dorosłych (m.in. Uniwersytet Trzeciego Wieku). Miejski Dom Kultury prowadzi działalność skierowaną do mieszkańców z całego terenu gminy, również poprzez prowadzenie Świetlic Wiejskich zlokalizowanych w Domach Ludowych i Domach Kultury w sołectwach: Jadowniki, Mokrzyska, Okocim, Poręba Spytkowska, Sterkowiec, Szczepanów.

Instytucje kultury w 2014 roku zorganizowały na terenie gminy 85 imprez, w których uczestniczyło ponad 47 500 osób. Do oferty kulturalnej wybieranej przez mieszkańców należy wymienić szereg konkursów i przeglądów, spotkań i warsztatów, spektakli, koncertów, wystaw, imprez plenerowych, a także wyjazdy poza gminę w celu uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych (spektakle, koncerty). Niesłabnącym zainteresowaniem dzieci i młodzieży cieszy się bogata oferta zajęć stałych oferowanych przez Miejski Dom Kultury o czym świadczy wysoka liczba uczęszczających na zajęcia, tygodniowo około 630 dzieci i młodzieży.

W Gminie Brzesko w 2014 roku działało 6 zespołów artystycznych (których członkami było łącznie 125 osób)

- Zespół smyczkowy: Brzeskie smyczki
- Zespoły folklorystyczne: Jadowiczanie, Porębianie: Grupa Śpiewacza oraz Zespół Pieśni i Tańca, Krakowiacy Ziemi Brzeskiej, Miejska Orkiestra Dęta,

Wśród nich najliczniejszą grupę stanowią zespoły folklorystyczne (2 zespoły z 72 członkami) oraz taneczne (3 zespoły z 44 członkami).

Wyraźnie widoczna staje się poprawa infrastruktury instytucji kultury odnośnie dostosowania dla osób niepełnosprawnych. Zmianę tę należy wiązać z faktem oddania do użytku w 2011 roku nowoczesnego Regionalnego Centrum Kulturalno-Bibliotecznego (RCKB) w Brzesku.

Biblioteki

W gminie Brzesko działa Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna oraz jej 5 filii. Łącznie zatrudnionych jest 28 pracowników. W 2011 roku biblioteka główna zmieniła swoją siedzibę. Obecnie mieści się w Regionalnym Centrum Kulturalno-Bibliotecznym, który jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Powierzchnia Biblioteki wynosi ok. 1700 m^2.

W związku ze zmianą siedziby uległy likwidacji 2 filie, których pracownicy i zbiory zostali włączeni do biblioteki głównej. Liczba pracowników w 2011 roku wzrosła o 7 osób.

Po przeprowadzce do nowego lokalu nastąpiła pełna komputeryzacja Biblioteki. Czytelnicy mają możliwość korzystania z Katalogu zbiorów, który daje szerokie możliwości, m.in. zamawiania, rezerwowania czy prolongowania wypożyczonych książek, z Bibliografii Regionalnej oraz z Rozproszonego Katalogu Powiatu Brzeskiego.

Powstały nowe działy: Dział Bibliograficzno-Informacyjny, Dział Multimedialny. Nowym miejscem przeznaczonym dla najmłodszych czytelników jest Komnata Bajek, która służy nie tylko do zabawy, ale też do ich edukacji.

Oferta Biblioteki została zdecydowanie poszerzona, nie tylko o zajęcia dla najmłodszych (zajęcia plastyczne, imprezy cykliczne, lekcje biblioteczne itp.), ale także dla innych grup odbiorców. Prowadzone są warsztaty językowe dla dorosłych, powstały 2 Dyskusyjne Kluby Książki – dla dorosłych czytelników i dla młodzieży (ich celem jest przede wszystkim promocja czytelnictwa, przeznaczone są dla wszystkich, którzy lubią czytać i rozmawiać o książkach). W sali wystawienniczo-odczytowej odbywają się różnorodne imprezy i zajęcia, m.in. wystawy, spotkania autorskie, happeningi, warsztaty edukacyjne i lekcje biblioteczne.

Biblioteka stała się miejscem otwartym i przyjaznym dla wszystkich. Podejmuje działania służące rozbudzaniu intelektualnych potrzeb różnorodnych grup odbiorców, a także rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego. Wszystkie podejmowane działania służą pozyskiwaniu nowych czytelników oraz zagospodarowaniu czasu wolnego

dzieci, młodzieży i dorosłych, seniorów, co przynosi wymierne efekty. Zwiększyła się liczba czytelników i użytkowników, a także liczba wypożyczeń na zewnątrz. W 2010 roku liczba czytelników wynosiła 7867 osób (w bibliotece głównej: 5028), a w 2013 roku 8463 osób (w bibliotece głównej: 6049). Liczba użytkowników biblioteki stale rośnie. W 2014 r. z usług biblioteki skorzystało łącznie 9499 użytkowników, aktywnie wypożyczało książki 8590 czytelników (w bibliotece głównej: 6193). Łączna liczba odwiedzin w 2014 roku to 122 906 osób (30 066 w filiach). Średnia dzienna odwiedzin wynosi 425 osób (w tym 321 w PiMBP w Brzesku).

Biblioteka jest postrzegana jako miejsce, w którym można miło i ciekawie spędzić czas, a to zdecydowanie podnosi jej rangę w środowisku lokalnym.

Tabela 10. Charakterystyka bibliotek na terenie Gminy Brzesko w 2013r. i 2014 r.

Placówki biblioteczne		2013	2014
biblioteki i filie	obiekt	6	6
pracownicy bibliotek	osoba	28	28
księgozbiór	wolumin	127570	127109
czytelnicy w ciągu roku	osoba	8463	8590
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wolumin	169787	164311
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	obiekt	1	1
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	obiekt	1	1
Obiekt przystosowany dla użytkowników niewidzących i słabowidzących	obiekt	1	1

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Kino

Gmina Brzesko posiada 1 kino prowadzone przez sektor prywatny. Kino posiada 1 salę w której znajduje się 141 miejsc dla widzów. W latach 2012 – 2014 nastąpił 28% wzrost liczby seansów i ponad 2% wzrost liczby widzów. Obiekt jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

Sport

W Gminie Brzesko działają 23 kluby sportowe, posiadające 43 sekcje sportowe, w których trenuje 1380 osób (wg. danych GUS za 2014 roku). Kluby zlokalizowane są na terenie całej gminy, w tym przeważająca większość funkcjonuje w samym mieście Brzesko.

Na terenie Gminy funkcjonuje Brzeski Ośrodek Sportu i Rekreacji oferujący szereg możliwości do uprawiania różnych dyscyplin sportowych. W ramach swojej działalności umożliwia skorzystanie z krytej pływalni, czterech boisk o nawierzchni piaszczystej do piłki siatkowej plażowej oraz boisko do piłki nożnej plażowej. Posiada również kompleks boisk sportowych

ze sztuczną nawierzchnią ORLIK 2012 oraz korty tenisowe, kręgielnie i strefę Wellnes Spa. W okresie zimowym na terenie obiektu okresowo udostępniane jest również lodowisko.

Na infrastrukturę sportową i rekreacyjną Gminy składają się również hale i boiska sportowe zlokalizowane przy szkołach i gimnazjach oraz kort tenisowy Brzeskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji Klubu Sportowego i dwie stadniny koni.

Zabytki

Wg. stanu na I kwartał 2015 roku Gmina Brzesko posiada 22 zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych oraz 1 zabytek wykreślony z rejestru. Do zabytków gminnych należą m.in. układ urbanistyczny, zespoły pałacowe, kamienice, zagrody, kościoły, cmentarze i inne.

Lista zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych (stan na 05.2015 r.) na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie.

1. Bucze – zagroda nr 207: chata, stodoła,
2. Jadowniki – kościół parafialny p.w. Prokopa Opata
3. Okocim – kościół parafialny p.w. św. Trójcy,
4. Poręba Spytkowska – kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja
5. Poręba Spytkowska – dzwonnica przy kościele prafialnym. pw. Św. Bartłomieja
6. Szczepanów – kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny wraz z ogrodzeniem
7. Szczepanów – kościół cmentarny p.w. św. Stanisława, dzwonnica
8. Szczepanów – kaplica Św. Stanisława ze studnią
9. Wokowice – dwór, park
10. Bocheniec – kościół p.w. św. Anny
11. Jasień – kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP
12. Jasień – d. plebania - skreślona z rejestru zabytków w dniu 03.08.2012 r.
13. Jasień– spichlerz plebański,
14. Brzesko – układ urbanistyczny wraz z zespołem zabudowy
15. Brzesko – gotycka część kościoła paraf. pw. św. Jakuba Apostoła
16. Brzesko – cmentarz wojenny nr 276
17. Brzesko – cmentarz żydowski
18. Brzesko – Okocim – zespół pałacowo - parkowy: pałac, oranżeria, brama, kordegarda, park
19. Brzesko – cmentarz parafialny, ul. Kościuszki 9
20. Brzesko – Sąd Rejonowy ul. Kościuszki 20
21. Brzesko – dwór (z murem oporowym), ul Okocimska 44
22. Brzesko – kamienica Rynek 16,
23. Brzesko – kamienica ul. Kościuszki 14

Ochrona zdrowia

Ochrona zdrowia mieszkańców gminy realizowana jest poprzez publiczne i prywatne zakłady opieki zdrowotnej oraz apteki i punkty apteczne. Na koniec 2014 roku na terenie Gminy funkcjonowało 19 przychodni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, z których 5 było podległych samorządom. Spośród ogółu przychodni 15 jest zlokalizowanych na obszarze miejskim,

a 4 na obszarze wiejskim. W przeliczeniu na każde 10 tyś. mieszkańców przypada 5 obiektów przychodni medycznej. W 2014 roku lekarze udzieli ponad 300 tysięcy porad lekarskich.

Na terenie Gminy podstawową opiekę medyczną pełni Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Brzesku, który poza prowadzeniem Szpitala Powiatowego im. Ludwika Rydygiera prowadzi Zespół Lecznictwa Ambulatoryjnego, w skład, którego wchodzą: Zespoły Poradni Specjalistycznych, Zespoły Podstawowej Opieki Zdrowotnej, Zespół Lecznictwa Stomatologicznego oraz Zespół Diagnostyki Medycznej. Jednocześnie prowadzi przychodnie lekarskie zlokalizowane m.in. w Ośrodku Zdrowia w sołectwie Jadowniki. Na terenie Gminy zlokalizowane są również inne niepubliczne ośrodki ochrony zdrowia, które uzupełniają działalność publicznych podmiotów.

Na koniec 2014 roku na terenie Gminy Brzesko działało 17 aptek (w tym 2 na obszarze wiejskim) i 1 punkt apteczny. W przeliczeniu na 1 aptekę przypada 2138 mieszkańców.

Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzesku pełni rolę jednostki odpowiedzialnej za pomoc środowiskową oraz realizację działań zgodnie ustawą o pomocy społecznej. Na terenie Gminy funkcjonuje 1 dom pomocy społecznej oferujący 73 miejsca, noclegownia dla bezdomnych mężczyzn dysponująca 16 miejscami oraz hostel dla kobiet ofiar przemocy w rodzinie i placówka socjalizacyjna dla dzieci i młodzieży.

W ogóle mieszkańców Gminy Brzesko jedynie 6,79 % to osoby korzystające z pomocy społecznej, w tym głównymi beneficjentami pomocy są rodziny wielodzietne 26%, rodziny niepełne 20% oraz rodziny emerytów i rencistów 17%.

Najczęściej występującym powodem, który zmusza mieszkańców do korzystania z pomocy społecznej, jest bezrobocie (ponad 55%) i ubóstwo (ponad 41 %). Wysoki procent pomocy dotyczy również osób, które wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ponad 42 %). Równie dużą grupę osób stanowią te borykające się z długotrwałą chorobą oraz osoby niepełnosprawne. Pozytywnie natomiast kształtuje się znikome występowanie trudnej sytuacji z powodu bezdomności i nadużywania narkotyków.

Tabela 11. Procent osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Brzesko w 2014 r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	% osób w rodzinach objętych pomocą
Bezrobocie	55,86%
Ubóstwo	41,26%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	42,16%
Długotrwała choroba	28,94%
Niepełnosprawność	25,29%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	17,63%
Wielodzietność	15,85%
Sytuacja kryzysowa	8,19%
Przemoc	6,36%
Alkoholizm	4,86%
Bezdomność	0,41%
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0,32%
Narkomania	0,04%
Sieroctwo	0,00%

Źródło: Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych (http://www.obserwator.rops.krakow.pl)

Kapitał społeczny

NGO – struktura, branże

Na podstawie danych GUS na koniec 2014 r. na terenie Gminy Brzesko funkcjonowały 102 organizacje pozarządowe, w tym 5 fundacji i 97 stowarzyszeń i organizacji społecznych (w tym także lokalne kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne). W ogóle organizacji pozarządowych w Gminie Brzesko 55 % organizacji jest zarejestrowanych na terenie miasta, a pozostałe na obszarze wiejskim. Najczęściej występującym profilem działalności organizacji pozarządowych jest pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo oraz edukacja, sport i rekreacja.

W okresie od 2010 r. do 2014 r. można zaobserwować stałą tendencję w rejestracji nowych organizacji, zwłaszcza stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost o 24% w porównaniu z 2010 r.). Tym samym w przeliczeniu na 10 tyś. mieszkańców liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wyniosła 28 w 2014, co jest znaczącym wzrostem w porównaniu z 2010 r., kiedy to liczba ta wynosiła 23 organizacje/10 tys. mieszkańców Gminy.

Na podstawie danych Ministerstwa Finansów w 2014 roku tylko 10 organizacji posiadało status organizacji pożytku publicznego. Stanowi to 1/3 organizacji pożytku publicznego z terenu powiatu brzeskiego.

Frekwencja w wyborach: samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich, europejskich

Tabela 12. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich

	Wybory samorządowe 2010		Wybory prezydenckie 2010	Wybory do Sejmu /Senatu 2011	Wybory do parlamentu europejskiego 2014	Wybory samorządowe 2014		Wybory prezydenckie 2015	
	I tura	II tura	I tura			I tura	II tura	I tura	II tura
Gmina Brzesko	47,43%	---	57,92 %	49,46 %	26,97 %	41,53 %	30,31 %	50,37 %	56,23 %
Powiat brzeski	49,37%	47,29%	57,30%	47,96 %	24,54%	43,33 %	30,31 %	49,65 %	55,95 %
Województwo Małopolskie	48,58%	37,19%	59,02 %	48,35 %	27,61%	40,97 %	31,50 %	52,16 %	58,88 %
Polska	47,32%	35,31%	55,31%	48,92%	23,83%	39,28%	32,33%	48,96%	55,34%

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Aktywność obywatelską mieszkańców najlepiej obrazują wyniki frekwencji w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich. Na terenie Gminy Brzesko frekwencja mieszkańców w wyborach była najczęściej wyższa od średniej frekwencji mieszkańców powiatu brzeskiego oraz województwa małopolskiego i całego kraju.

Zasoby Mieszkaniowe

W Gminie Brzesko na koniec 2013 roku było 10 871 mieszkań o przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania wynoszącej 84,1 m², jednocześnie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi 25,2 m². W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy przypada 299,4 mieszkań. W porównaniu z 2010 rokiem na terenie gminy oddano do użytku 311 nowych mieszkań (w tym 126 w mieście, a 185 na obszarze wiejskim), co spowodowało wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania o 2,4 m².

W 2013 roku 79,2 % mieszkańców miało dostęp do wodociągu, 47,6 % do kanalizacji, a 86,4 do gazu i centralnego ogrzewania. Zdecydowania liczba mieszkańców korzystających z urządzeń sieciowych występuje w mieście, na obszarze wiejskim słabym punktem jest dostęp do kanalizacji z której korzysta jedynie 21,1 % odbiorców.

Środowisko Naturalne

W Gminie Brzesko występuje 7457,85 ha obszaru prawnie chronionego, w tym 7457,80 ha stanowią obszary chronionego krajobrazu, 1,75 ha to rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu oraz 1,80 ha to użytki ekologiczne.

Na terenie Gminy znajduje się 31 pomników przyrody wpisanych do rejestru Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie. Pomniki przyrody występują w postaci drzew oraz głazów narzutowych, tj.:

- lipa drobnolistna (Tilia cordata)
- dąb szypułkowy (Quercus robur)

- wiąz szypułkowy (Ulmus laevis)
- jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)
- topola osika (Populus tremula)
- choinka kanadyjska (Tsuga canadensis)
- tulipanowiec amerykański (Liriodendron tulipifera)
- klon jawor (Acer pseudoplatanus)
- klon srebrzysty (Acer saccharinum)
- sosna wejmutka (Pinus strobus)
- buk zwyczajny (Fagus sylvatica)
- granit skandynawski

Na terenie Gminy Brzesko istnieją dwa obiekty krajowego systemu obszarów chronionych. Są to:

- Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu - położony jest na terenie części gmin: Bochnia, Borzęcin, Brzesko, Rzezawa i Szczurowa;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Pogórza Wiśnickiego, obejmujący swym zasięgiem południową część Gmin: Rzezawa, Bochnia, Bochnia-miasto, Brzesko i Dębno oraz w całości Gminy Nowy Wiśnicz, Lipnica Murowana, Czchów, Gnojnik i Zakliczyn

Zanieczyszczenie powietrza

Na podstawie oceny Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie z 2014 roku na terenie strefy bocheńskiej – brzeskiej, do której należy Gmina Brzesko występują stałe przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza przez substancję szkodliwe dla zdrowia mieszkańców.

Przekroczenie norm dotyczy trzech substancji:

- pyłu zawieszonego PM10
- pyłu zawieszonego PM2,5
- benzo(a)piranu

Poziomy stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 przekraczają wartości dopuszczalne w ciągu roku częściej niż 35-razy, poziom stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 przekracza poziom dopuszczalny oraz poziom stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu przekracza poziom docelowy w roku kalendarzowym.

W tych przypadkach zanieczyszczenia powietrza substancjami spowodowane jest oddziaływaniem emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków (zwłaszcza w okresie zimowym), emisji związanej z intensywnym ruchem pojazdów w centrum miasta oraz szczególnymi lokalnymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (ukształtowanie terenu, warunki meteorologiczne).

Poziom hałasu

Normy dopuszczalnego poziomu hałasu określa rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu (Dz.U.2007.120.826). Dopuszczalne normy na terenie o zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej wynoszą kolejno: dla pory dziennej 45dB, dla pory nocnej 40 dB.

Gmina Brzesko ze względu usytuowanie przy sieci dróg tranzytowych jest narażona szczególnie na przekroczenie dopuszczalnych norm hałasu spowodowanych ruchem komunikacyjnym (drogowym i kolejowym).

W przypadku drogi krajowej nr 75 stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku na terenach mieszkalnych o 11 dB. Dla drogi wojewódzkiej nr 768 wartość przekroczeń sięga 8 dB w porze dziennej. Natomiast w przypadku linii kolejowej na odcinku granica woj. małopolskiego – Bochnia – Brzesko – Tarnów stwierdzono niewielkie przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (do 5 dB).

Wody powierzchniowe i gruntowe

Gmina Brzesko znajduje się w prawobrzeżnej zlewni rzeki Wisły. Największymi ciekami przepływającym przez gminę są Uszwica i Uszewka. Uszwica wraz z dopływami odwadnia południową, centralną oraz północnowschodnią część gminy. Na terenie Gminy Brzesko, na odcinku około 20 km, przepływa przez sołectwa Porębę Spytkowską, Okocim, Brzesko, Jadowniki, Sterkowiec i Wokowice. Głównymi dopływami Uszwicy w Gminie Brzesko są potoki: Leksandrówka, Spytkowianka, Spod Kamieńca, Spod Okocimia, Grodna, Rędziny, Jastwianka, Bagno, Niedźwiedź.

Drugą rzeką, odwadniającą północno-zachodnią część Gminy Brzesko jest Uszewka. Wypływa z podmokłych terenów w okolicach Mokrzysk. Przepływa przez sołectwa Mokrzyska i Bucze. Należy do zlewni rzeki Gróbki.

Wody powierzchniowe poddawane są stałej kontroli jakości przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie. Na terenie Gminy Brzesko zlokalizowane są trzy punkty pomiaru wody. W wyniku przeprowadzonych badań w 2013 roku pod kątem elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych i oceny stanu chemicznego, wykazano dobry stan wody w rzece Uszewka. W przypadku rzeki Uszwica zły stan wód obejmował rzekę w miejscach pomiaru: Uszwica do Niedźwiedzia, Uszwica od Niedźwiedzia do ujścia. Niska jakość wody spowodowana jest m. in. zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wód.

W przypadku wody wykorzystywanej do zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia pomiary w punkcie Uszwica - Brzesko Okocim wykazały spełnianie wymagań dla obszarów chronionych przeznaczonych na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę do picia, jednakże aby była zdatna do spożycia, konieczne jest typowe lub wysokosprawne uzdatnianie fizyczne i chemiczne.

Wody powierzchniowe na terenie Gminy tworzą również zbiorniki wód stojących typu stawy. Zbiorniki te zlokalizowane są w obrębie miasta Brzesko oraz jeden w sołectwie Jasień. Ze względu na małą pojemność oraz powierzchnie, zbiorniki te nie spełniają roli retencyjnej.

Wody podziemne

Gmina Brzesko posiada bogate złoża wód podziemnych. Wody podziemne zaliczane są do klasy III, czyli zadawalającej jakości. Zgromadzone są w zbiorniku typu otwartego (szczelinowy), tzn. bez warstwy izolującej dopływ zanieczyszczeń z powierzchni.

Strefy wód podziemny występują na czteropiętrowych poziomach utworów wodonośnych składających się z podłoży przepuszczalnych oraz nieprzepuszczalnych, wykształconych z piasków i piaskowca oraz osadów z układów rzecznych.

Ukształtowanie terenu oraz poziomy wodonośne tworzą korzystne warunki do występowania wód termalnych. Wody termalne występują w sąsiedztwie licznych, niedużych złóż gazu. Temperatury wód na poziomie 25° C mogą mieć zastosowania jako źródła energii w systemach pomp ciepła lub bezpośrednio w ogrodnictwie. Każdorazowo jednak o możliwości wykorzystania energii geotermalnej decyduje charakter potencjalnego odbiorcy, warunkujący ekonomiczną efektywność przedsięwzięcia. Miejsca z potencjałem hydrotermicznych wód podziemnych występują na północnym oraz południowym obszarze gminy: Brzesko, Bucze – Dąbrówka, Okocim i Poręba Spytkowska.

Zarządzanie rozwojem Gminy

Budżet gminy Brzesko

W 2014 r. budżet Gminy Brzesko wyniósł ponad 97,7 mln zł i porównaniu z 2010 r. wzrósł o 7,06 %. Wraz ze zwiększeniem dochodów Gminy systematycznie w latach 2010-2014 podnosił się dochód na 1 mieszkańca, osiągając w 2014 r. wartość 2688,47 zł, co w porównaniu z 2010 r. stanowi wzrost o 6,9 %.

Jednocześnie począwszy od 2010 roku wydatki budżetowe Gminy Brzesko ulegały stopniowemu zmniejszaniu, w tym największy spadek nastąpił 2012 roku o 11,49 % oraz 3,3% w 2014 w stosunku do 2010 r.

W 2014 r. Gmina Brzesko odnotowała deficyt w wysokości 1 192 309,58 zł., tj. 1,2 % swoich dochodów. Dla porównania w 2010 r. budżet Gminy zamknął się deficytem wynoszącym 12,7% dochodów.

Tabela 13. Finanse Gminy Brzesko

Wyszczególnienie	J.m.	2010	2011	2012	2013	2014
Dochód ogółem	zł	91253469,68	87141475,91	86478945,28	93118797,51	97704266,99
Dochód na 1 mieszkańca	zł	2513,73	2400,32	2379,52	2564,55	2688,47
Dochód z podatku od os. fizycznych i prawnych na 1 mieszkańca	zł	504,86	553,09	609,03	619,78	652,02
Wydatki ogółem	zł	102266932,71	93703552,96	90520253,81	92813612,76	98896576,57
Wydatki na 1 mieszkańca	zł	2817,12	2581,08	2490,72	2556,14	2721,27

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wraz ze wzrostem ogólnego dochodu Gminy, wzrasta dochód własny, który w 2014 r. osiągnął najwyższy poziom na przestrzeni lat 2010 – 2014, tj. 58,92 %. W tym samym okresie następuje zmniejszanie się dotacji celowej z budżetu państwa, która od najwyższego poziomu w 2010 r. (12,69%) systematycznie malała i w 2014 r. była to różnica o 0,88%. W 2014 r. udział subwencji ogólnej w dochodach Gminy również nieznacznie spadał, tym niemniej cały czas stanowi 27,95 % wszystkich dochodów Gminy.

Tabela 14. Struktura wybranych dochodów Gminy Brzesko

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody Ogółem	**91253469,68**	**87141475,91**	**86478945,28**	**93118797,51**	**97704266,99**
Dochody własne	43456446,98	46099790,27	48021888,79	52766093,79	57570965,03
	47,62%	52,90%	55,53%	56,66%	58,92%
Subwencja ogólna	25626548,00	24053031,00	25355113,00	26893195,00	27308697,00
	28,08%	27,60%	29,32%	28,88%	27,95%
Dotacje celowe z budżetu państwa	11581976,98	10505695,87	10594215,05	10314668,18	11537535,06
	12,69%	12,06%	12,25%	11,08%	11,81%

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Główną część wydatków Gminy Brzesko stanowią wydatki bieżące, w tym przede wszystkim wydatki bieżące jednostek budżetowych. W 2014 r. wyniosły one 91,7 mln zł, tj. o 14,2 % więcej niż w 2010 r. Ich udział na przestrzeni analizowanego okresu wyraźnie się zwiększył, z 78,6% do 92,8%. Równocześnie w 2014 r. wydatki majątkowe osiągnęły wartość 7,1 mln zł i były mniejsze niż w 2010 r. o 67,5%.

Tabela 15. Struktura wydatków Gminy Brzesko

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Wydatki ogółem	**102266932,71**	**93703552,96**	**90520253,81**	**92813612,76**	**98896576,57**
Wydatki majątkowe (=inwestycyjne) ogółem	21890203,52	15669621,68	7870774,07	6811517,73	7118335,37
	21,40%	16,72%	8,70%	7,34%	7,20%
Wydatki bieżące ogółem	80376729,19	78033931,28	82649479,74	86002095,03	91778241,20
	78,60%	83,28%	91,30%	92,66%	92,80%

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pozyskane środki zewnętrzne, w tym z UE

W latach 2007 – 2013 Gmina Brzesko pozyskała środki Unii Europejskiej na dofinansowanie projektów inwestycyjnych i społecznych na kwotę 37 882 137,35 zł. Łączna wartość projektów wyniosła 68 438 942,35 zł. Jednocześnie pozyskano środki na realizację projektów z programów rządowych i budżetu województwa małopolskiego. Kwota dofinansowania z innych środków wyniosła 7 045 582 zł. dla projektów o łącznej wartości 11 233 266 zł.

Tabela 16. Zestawienie pozyskanych środków zewnętrznych, w tym UE

Programy	Liczba projektów	Wartość projektów brutto	Kwota dofinansowania brutto
PO Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013	1	35 153 988	15 908 244
PO Kapitał Ludzki na lata 2007-2013	2	519 906,35	519 906,35
RPO Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013	6	27 288 312	18 953 712
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	12	5 476 736	2 500 275
Inne środki zewnętrzne	4	11 233 266	7 045 582
Razem	**25**	**79 672 208,15**	**44 927 719,35**

Źródło: opr. wł. na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Brzesku

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenią

W Gminie Brzesko tylko 38 % gospodarstw domowych związanych jest z działalnością rolniczą. Strukturę gospodarstw cechuje znaczne rozdrobnienie. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi 2,45 ha, a udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy wynosi około 70,84 %. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne (42,6 % powierzchni gminy). Wśród upraw dominują zboża (głównie pszenica) oraz okopowe, które obejmują około 50 % areału upraw.

Całkowita powierzchnia lasów i terenów zadrzewionych w Gminie w 2014 r. wyniosła 2069 ha. Lasy stanowią ponad 20,23 % powierzchni całkowitej gminy. Lasy występują w czterech kompleksach jako:

- „Las Słotwiński", porastający tereny równinne położone na północnym – zachodzie Brzeska, łączący się z lasami Gminy Rzezawa,
- „Las Szczepanowski" w sołectwie Szczepanów,
- „Rudawy Las" - znajdujący się w zachodniej części sołectwa Jasień,
- „Las Okocimski" porastający stoki sołectwa Okocim.

Na terenie Gminy lasy państwowe stanowią 1141,47 ha, natomiast prywatne 679,00 ha. Lasy te zdominowane są przez drzewa iglaste. Przeważające gatunki drzew to sosna. Występują również: dąb, jesion, buk, grab, brzoza, olcha i świerk. Nadzór nad lasami sprawuje Nadleśnictwo Brzesko. W lasach gminnych pozyskiwane jest drewno (grubizny), którego w 2014 r. zebrano 416 m³.

Tabela 17. Struktura gruntów w Gminie Brzesko

Lp.	Rodzaj gruntów	ogółem powierzchnia administracyjna gminy (ha)	struktura (%)
I.	użytki rolne, w tym:	7244	70,84 %
	grunty orne	4356	42,60 %
	sady	245	2,40 %
	łąki	1490	14,57 %
	pastwiska	732	7,16 %
II.	lasy i grunty leśne	2069	20,23 %
III.	grunty zabudowane i zurbanizowane, wody, nieużytki	913	8,93 %
	razem powierzchnia gminy	**10 266**	**100,00 %**

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Tereny przemysłowe

Władze Gminy prowadzą aktywną promocję proinwestycyjną. W ramach dotacji ze środków Unii Europejskiej Gmina uzbroiła Pomianowski Stok - nieruchomość gruntową o powierzchni 5,65 ha. Teren będący „małą strefą aktywności gospodarczej", położony jest w południowo - zachodniej części miasta Brzesko. Obecnie na terenie strefy funkcjonuje 8 przedsiębiorstw zatrudniających blisko 300 osób.

Dużym wyzwaniem na najbliższe lata będzie uzbrojenie i zagospodarowanie terenu Bucze – Błonia o powierzchni 42,6 ha, będącego własnością gminy, położonego w bliskim sąsiedztwie północnej drogi dojazdowej do autostrady A4.

Drugim mogącym mieć kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy przedsięwzięciem będzie zagospodarowanie terenu Jadowniki Rędziny o powierzchni 34,6 ha, należącego do prywatnego inwestora.

Tereny przemysłowe stanowią 9,8% wszystkich gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w Gminie Brzesko. Tereny zurbanizowane, ale jeszcze niezabudowane, stanowią 1,4% wszystkich gruntów zurbanizowanych w gminie (12 ha).

Tabela 18. Grunty zabudowane i zurbanizowane w Gminie Brzesko, stan na 31.12.2014 r.

Wyszczególnienie	Jedn.	Gmina Brzesko
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny mieszkaniowe**	ha	240
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny przemysłowe**	ha	81
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny inne zabudowane**	ha	105
grunty zabudowane i zurbanizowane **- tereny zurbanizowane niezabudowane**	ha	12
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny rekreacji i wypoczynku**	ha	40
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny komunikacyjne - drogi**	ha	294
grunty zabudowane i zurbanizowane - **tereny komunikacyjne - kolejowe**	ha	52
grunty zabudowane i zurbanizowane - **użytki kopalne**	ha	4
RAZEM	**ha**	**828**

Źródło: opr. wł. na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powiązania zewnętrzne

Gmina Brzesko zawiązała umowy o współpracy miast bliźniaczych z Szazhalombatta (Węgry), Sovata (Rumunia), Langenenslingen (Niemcy). Współpraca pomiędzy krajami trwa nieprzerwanie od prawie 20 lat.

Brzesko jest członkiem Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski

Planowanie strategiczne

Gmina Brzesko posiada następujące dokumenty strategiczne:

- Strategię Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2008 – 2015
- Strategię Rozwoju Mieszkalnictwa w Gminie Brzesko
- Plan Odnowy Miejscowości dla miejscowości: Jasień, Mokrzyska, Szczepanów, Wokowice
- Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego Brzeska na lata 2008 – 2015
- Plan Gospodarki Odpadami Gminy Brzesko 2011-2014 wraz z prognozą do roku 2018
- Program Ochrony Środowiska Gminy Brzesko 2011-2018
- Gminny programu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Brzesko

IV. Analiza SWOT Gminy Brzesko

Analiza SWOT stanowi jedną z najpowszechniej stosowanych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, dzięki czemu stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Jej nazwa to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

S - STRENGHTS, czyli silne strony

W - WEAKNESSES, czyli słabe strony

O - OPPORTUNITIES, czyli okazje

T - THREATS, czyli zagrożenia

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na **wewnętrzne**, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki **zewnętrzne** – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia), które wpływają na wspólnotę, ale ona nie ma możliwości decydowania o tych czynnikach. Podział ten można przeprowadzić również w inny sposób, mianowicie z zastosowaniem kryterium sposobu wpływu. Wtedy wyróżnić możemy: czynniki **pozytywne**, czyli atuty i szanse, oraz czynniki **negatywne**, czyli słabości i zagrożenia

Zestawienie wszystkich czynników może określić specyficzną dla danej wspólnoty strategię działania (rozwoju), która generalnie polega na maksymalizowaniu wykorzystania atutów i szans płynących z otoczenia by jednocześnie niwelować własne słabości i umiejętnie unikać zagrożeń, jakie niesie otoczenie. To jedna z podstawowych metod planowania strategicznego opartego na analizie strategicznej SWOT; metod tych jest więcej, jednakże uwzględniając analizę statystyczną Gminy Brzesko ta metoda – intensyfikacji pozytywnych czynników rozwojowych – jest najbardziej adekwatną i optymalną z punktu widzenia wyzwań rozwojowych, jakie stoją przed wspólnotą samorządową Gminy Brzesko.

ATUTY
• Położenie gminy na skrzyżowaniu głównych szlaków komunikacyjnych (połączenia drogowe, kolejowe) • Odnowione centrum miasta – gminy • Atmosfera małego miasteczka • Zespół Pałacowo – Parkowy (w tym Pałac Goetzów w Brzesku) • Walory turystyczne

- Obiekty historyczne na terenie gminy
- Różnorodność zabytków na terenie gminy
- Obiekty pielgrzymkowe na terenie gminy
- Droga św. Jakuba Via Regia
- Oferta obiektów sportowych
- Wykształcone społeczeństwo gminy
- Regionalne Centrum Kulturalno – Biblioteczne – bogata oferta kulturalna
- Wzrost czytelników bibliotek gminnych
- Duża liczba mikro i małych przedsiębiorstw
- Duże firmy zlokalizowane na terenie gminy (m.in. Carlsberg Polska S.A. – Browar Okocim, CAN-PACK S.A, Przedsiębiorstwo Budowlane i Usług Technicznych GRANIT Sp. z o.o)
- Dobra sieć komunikacyjna wewnątrz gminy
- Wyremontowana linia kolejowa
- Rozbudowa funkcjonowania sieci kanalizacyjnej
- Tereny pod budownictwo mieszkaniowe
- Plan zagospodarowania przestrzennego na terenach inwestycyjnych

SZANSE
• Uruchomienie Strefy Aktywności Gospodarczej • Brzeskie Terminale Kontenerowe - możliwości rozwoju na bazie transportu kolejowego • Pozytywne aspekty globalizacji • Pojemny rynek krakowski – rynek zbytu • Fundusze europejskie dostępne na finansowanie projektów rozwojowych • Regionalizacja • Promocja regionu, powiatu brzeskiego • Wyprowadzenie ciężkiego ruchu samochodowego z terenu miasta (nowe zjazdy z autostrady) • Budowa nowych rond • Lepsza komunikacja miasta • Budowa drogi do Nowego Sącza • Bliskość gminy do terenów rekreacyjnych powiatu brzeskiego (Czchowski Zbiornik Wodny) • Ukształtowanie terenu

SŁABOŚCI
• Mała ilość atrakcyjnych, dobrze płatnych ofert pracy na lokalnym rynku • Brak ofert pracy dla osób z niskim wykształceniem • Niski poziom wykształcenia bezrobotnych mieszkańców (przewaga osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym) • Niedostosowanie kierunków kształcenia do zapotrzebowania rynku pracy • Niewystarczająca infrastruktura drogowa związana ze strefą aktywności gospodarczej • Niewystarczający dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy, szczególnie w północno-zachodniej części gminy

- Problemy z komunikacją zbiorową w godzinach wieczornych
- Słaba współpraca, integracja przedsiębiorców
- Spadek rejestracji nowych podmiotów gospodarczych
- Niewystarczająca oferta usług dla osób starszych
- Brak zapewnienia opieki dla osób starszych (np. Dzienny Dom Pomocy)
- Bariery architektoniczne dla osób ze specjalnymi potrzebami
- Niewystarczająca ilość terenów rekreacyjnych
- Zmiana charakteru uczestnictwa w kulturze
- Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców
- Przekroczenie norm zanieczyszczenia powietrza (pył zawieszony)
- Niewystarczające środki budżetowe

ZAGROŻENIA
• Wysoka stopa bezrobocia na terenie powiatu brzeskiego • Przewaga firm działających w sferze handlu i usług • Brak systemowego wsparcia dla przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy lub utrzymywania już istniejących • Dysproporcja w jakości edukacji pomiędzy szkołami ponadgimnazjalnymi na terenie powiatu brzeskiego • Niedostosowanie kierunków kształcenia na poziomie wyższym do oczekiwań rynku pracy • Słaba dostępność mieszkań i systemu wsparcia zakupu mieszkania, szczególnie dla ludzi młodych • Spadek przyrostu naturalnego • Starzejące się społeczeństwo • Ujemne saldo migracji • Słabe zainteresowanie sprawami gminy przez właścicieli browaru – słaba współpraca browaru z władzami gminy • Słaba współpraca pomiędzy gminami powiatu brzeskiego • Wysokie zarobki zagranicą • Roszczeniowe nastawianie dużej części społeczeństwa

V. Plan strategiczny

Wizja Gminy Brzesko

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 - 2022 został opracowany zgodnie z następującą architekturą:

- Cel nadrzędny Strategii
- Wizja strategicznego rozwoju Powiatu
- Priorytety strategicznego rozwoju
- Cele operacyjne
- Mierniki realizacji celów
- Działania kluczowe
- Programy/projekty kluczowe
- System wdrażania wraz z podsystemem monitoringu i ewaluacji Strategii.

Cele strategiczne wraz z krótkimi ich opisami, przyporządkowane im cele operacyjne (wraz z opisami), mierniki, działania kluczowe i programy/projekty kluczowe zostały dla przejrzystości dokumentu i łatwości w jego wykorzystywaniu do procesów zarządczych zapisane w postaci Matrycy strategicznej.

Cel nadrzędny:

Podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz stwarzanie warunków do wzrostu zatrudnienia mieszkańców na terenie Gminy Brzesko.

Wizja Gminy Brzesko:

Brzesko – małopolska gmina. Bogata w tradycje zintegrowanej i aktywnej społeczności lokalnej, otwarta i przyjazna dla swych mieszkańców, inwestorów i gości, oferująca wysokiej jakości usługi publiczne, dbająca o czyste środowisko naturalne i rozwój obszarów wiejskich. Buduje swoją przyszłość na atrakcyjnym położeniu – skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych, korzysta z bliskości i marki Krakowa i Tarnowa, a dzięki swej aktywności tworzy warunki do rozwoju przedsiębiorstw zapewniających stałe miejsca pracy.

PRIORYTETY ROZWOJOWE (STRATEGICZNE):

- Usługi publiczne (edukacja, czas wolny itp., jakość administracji)
- Infrastruktura i przestrzeń publiczna (warunki życia, transport zbiorowy, drogi, środowisko naturalne, przyjazna, atrakcyjna, dostępna przestrzeń publiczna)
- Gospodarka (zatrudnienie, przedsiębiorczość, inwestorzy)
- Społeczność lokalna (kapitał społeczny, intelektualny).

Architektura celów strategii

Cel nadrzędny:

Podnoszenie jakości życia mieszkańców oraz stwarzanie warunków do wzrostu zatrudnienia mieszkańców na terenie Gminy Brzesko

Cel strategiczny I

Wysoka jakość życia mieszkańców

- Cel operacyjny I.1. Rozwój jakości i dostępności usług publicznych
- Cel operacyjny I.2. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego

Cel strategiczny II

Brzesko – przyjazna gmina o zrównoważonym rozwoju

- Cel operacyjny II.1. Rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej
- Cel operacyjny II.2. Podnoszenie jakości środowiska naturalnego

Cel strategiczny III

Gmina przyjazna inwestorom

- Cel operacyjny III.1. Wzrost liczby miejsc pracy na terenie gminy Brzesko
- Cel operacyjny III.2. Wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy

Cel strategiczny IV

Wysoka jakość kapitału społecznego mieszkańców Gminy

- Cel operacyjny IV.1. Stwarzanie warunków dla rozwoju mieszkańców
- Cel operacyjny IV.2. Rozwój partnerstwa publiczno–społecznego na terenie Gminy

Matryca strategiczne

Obszar /priorytet strategiczny: **Usługi publiczne**	
Konkurencyjność i jakość życia mieszkańców uzależnione są od zakresu, metod i jakości świadczenia usług publicznych przede wszystkim mieszkańcom, ale również inwestorom i gościom (w tym turystom). Akcentowanie tej sfery działalności Gminy ma zasadnicze znaczenie dla kształtowania warunków rozwojowych na długie lata. Pozyskiwanie inwestorów, a tym samym utrzymywanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy, zależne jest od świadczonych przez Gminę usług zaspokających określone potrzeby różnych grup i środowisk społeczności lokalnej. W ramach tego obszaru priorytetowego Strategii Gmina Brzesko akcentować będzie zarówno usługi wynikające z realizacji zadań własnych, jak również te, które mają charakter fakultatywny i wpływają na lepsze zaspokajanie zróżnicowanych potrzeb społecznych oraz mają istotny wpływ na postrzeganie jakości życia w gminie. W tym obszarze interwencja publiczna skoncentrowana będzie na podnoszeniu jakości świadczenia usług publicznych mieszkańcom i gościom (edukacja, pomoc społeczna, kultura, rekreacja, sport itp.), jakości administracji publicznej (jako warunku wysokiej jakości usług) oraz wykorzystaniu tzw. „renty lokalizacyjnej" (efekt związany z wykorzystaniem położenia Brzeska na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych). Priorytet ten realizowany będzie za pośrednictwem dwóch celów operacyjnych i zintegrowanych z nimi działań kluczowych. Efektem realizacji interwencji w zakresie tego priorytetu będzie zwiększona dostępność wysokiej jakości usług publicznych (w tym świadczonych również z wykorzystaniem nowoczesnych technologii) oraz uznawanie Gminy jako atrakcyjnego miejsca zamieszkania, spełniającego potrzeby członków wspólnoty na najwyższym z możliwych poziomów jakościowych.	
Cel strategiczny I	**Wysoka jakość życia mieszkańców**
Realizacja tego celu strategicznego skoncentrowana będzie na działaniach kluczowych realizowanych w dwóch celach operacyjnych. W ramach pierwszego celu interwencja publiczna skoncentrowana będzie na zapewnieniu i dostarczaniu mieszkańcom i gościom wysokiej jakości usług służących podnoszeniu jakości życia mieszkańców. W szczególności chodzi tutaj o edukację (w tym również uczenia się przez całe życie), pomoc społeczną, usługi opiekuńcze dla dzieci i osób dorosłych (w tym szczególnie starszych), dostęp do e-administracji i innych usług oraz dbałość o wysoką jakość ich świadczenia. W ramach drugiego celu operacyjnego realizowane będą działania zmierzające do poszerzania i uatrakcyjniania oferty czasu wolnego placówek edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, zachęcanie do aktywnego spędzania czasu i opracowania oraz promowania oferty turystycznej Gminy. Efektem realizacji celu będą wysokiej jakości i dostępne usługi publiczne oraz interesująca oferta spędzania czasu wolnego na terenie Gminy przez mieszkańców i gości. Krzyżujące się w Brzesku szlaki komunikacyjne (transportowe) powinny być wykorzystane do zachęcenia gości ciekawą ofertą turystyczną, rekreacyjną i kulturalną z wykorzystaniem posiadanych potencjałów kulturowych i krajobrazowych, jak również historycznych. Realizacja tego celu wymaga współdziałania różnych partnerów lokalnych, choć głównym koordynatorem podejmowanej tu interwencji będzie Urząd Miejski w Brzesku.	

Cel operacyjny I.1: **Rozwój jakości i dostępności usług publicznych**	**Mierniki** • Wyniki egzaminów (po 6 klasie i gimnazjalnych) – EWD • Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (w tym w placówkach na wsi) • Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi • Liczba łączy szerokopasmowych w stosunku do liczby ludności (%) • Liczba usług świadczonych elektronicznie
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Podnoszenie jakości edukacji w szkołach na terenie Brzeska	Projekty w ramach RPO i POWER uwzględniające dodatkowe zajęcia rozwijające dla uczniów i szkolenia kadr nauczycielskich
2. Promocja szkolnictwa ponadgimnazjalnego	
3. Poszerzenie oferty edukacyjnej i opiekuńczej dla mieszkańców Gminy	Dom Pomocy Społecznej
4. Poprawa standardów świadczenia usług społecznych w Brzesku	Poprawa warunków lokalowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
5. Współpraca z jst i innymi partnerami w zakresie poszerzania oferty usług publicznych	Projekty „cyfrowe” współfinansowane przez Unię Europejską.
6. Wzrost ilości usług świadczonych drogą elektroniczną	
7. Podnoszenie jakości usług z wykorzystaniem nowych technologii	
8. Poprawa jakości świadczenia w zakresie usług administracji publicznej	

Cel operacyjny I.2: **Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego**	**Mierniki:** • Liczba km ścieżek i tras rowerowych na terenie Gminy • Liczba uczestników imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych organizowanych przez Gminę • Liczba turystów odwiedzających Gminę
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Promowanie aktywnego stylu życia i spędzania czasu wolnego	Organizacja imprez sportowo – rekreacyjnych
2. Budowa systemu szlaków rowerowych i biegowych oraz włączanie ich w system istniejących w Małopolsce	Subregionalny projekt utworzenia szlaków rowerowo – pieszych „Okocim Tour”
3. Poszerzanie oferty instytucji kultury, edukacji i sportu	Rozbudowa obiektów sportowych, organizacja muzeum miejskiego, poprawa warunków lokalowych Szkoły Muzycznej w Brzesku
4. Współpraca międzysektorowa i z innymi jst w zakresie poszerzania oferty czasu wolnego	Subregionalny projekt utworzenia szlaków rowerowo – pieszych „Okocim Tour”
5. Promocja turystyczna i rekreacyjna Brzeska	Utworzenie Punktu Informacji Turystycznej oraz mobilnego przewodnika turystycznego

Obszar /priorytet strategiczny: **Infrastruktura i przestrzeń publiczna**	
Zasadniczym warunkiem podnoszenia i utrzymywania wysokiej jakości życia jest odpowiednio przygotowana i utrzymywana infrastruktura techniczna (komunalna) i społeczna Gminy. W realizacji tego priorytetu istotne znaczenie ma koncentracja interwencji publicznej na takie elementy infrastrukturalne, jak warunki życia, transport zbiorowy, drogi, środowisko naturalne, przyjazna, atrakcyjna, dostępna przestrzeń publiczna. Odpowiednio rozbudowana i utrzymywana infrastruktura wpływa nie tylko na podnoszenie jakości życia mieszkańców, ale też staje się ważną zachętą dla potencjalnych inwestorów oraz argumentem dla budowania atrakcyjnej i skoncentrowanej na określonym typie odbiorcy oferty kulturalnej i rekreacyjno -sportowo-turystycznej. Położenie Brzeska może być ważnym powodem dla osób szukających pracy lub miejsca zamieszkania do osiedlenia się na terenie Gminy. Warunkiem koniecznym jest przy tym dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i przyjazna przestrzeń, kształtowana poprzez długofalowe zarządzanie i gospodarowanie nią. Odpowiednia infrastruktura komunalna służy też poprawie poczucia bezpieczeństwa publicznego we wszystkich jego aspektach, co ma przełożenie na wzrost atrakcyjności Brzeska dla samych mieszkańców, jak i inwestorów oraz wzrost wykorzystania efektów płynących z funkcji rezydencjonalnej, mieszkaniowej, rekreacyjnej Brzeska w stosunku do Krakowa i Tarnowa. Priorytet ten zawiera w sobie również działania skoncentrowane na poprawę jakości środowiska naturalnego i stałą opiekę nad jego jakością, gdyż mają one znaczenie dla życia mieszkańców i potencjalnych inwestorów oraz gości. Priorytet ten realizowany będzie za pośrednictwem dwóch celów operacyjnych i zintegrowanych z nimi działań kluczowych. Efektem realizacji interwencji w zakresie tego priorytetu będzie zrównoważony rozwój przestrzenny i funkcjonalny Gminy (równoważenie różnych gałęzi lokalnej gospodarki) oraz czystość środowiska naturalnego i wysokie poczucie świadomości proekologicznej mieszkańców.	
Cel strategiczny II	**Brzesko – przyjazna gmina o zrównoważonym rozwoju**
Realizacja celu odbywać się będzie za pośrednictwem dwóch celów operacyjnych i przyporządkowanych im działań nakierowanych na osiągnięcie stanu równoważenia wpływu różnych czynników na rozwój Gminy. Istotnym elementem kreowania rozwoju jest odpowiedniej jakości i dostępna infrastruktura techniczna, komunikacyjna oraz społeczna. W szczególności chodzi tu niepogarszanie stanu i warunków życia mieszkańców Gminy oraz prowadzenie inwestycji zmierzających do polepszenia jakości życia na terenie Gminy, a tym samym – do prowadzenia działalności gospodarczej i w konsekwencji – osiedlania się nowych mieszkańców. Z drugiej strony podejmowane będą działania służące ochronie przestrzeni publicznej, w tym terenów zielonych, i czystego środowiska naturalnego. Stąd tak ważne jest podejmowaniem działań na rzecz zwiększania stopnia pokrycia Gminy siecią kanalizacyjną i systemem odprowadzania ścieków do komunalnej oczyszczalni, termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i zasobu mieszkaniowego gminy, wspólnot mieszkalnych, spółdzielni i prywatnych właścicieli, budowy nowych i remontu istniejących chodników, szczególnie w sołectwach, przygotowanie infrastruktury komunalnej do potrzeb osób niepełnosprawnych, modernizacji sieci ciepłowniczej, zwiększenia udziału OZE w ogólnym bilansie energetycznym Gminy, kontynuowania gospodarki odpadami, promocji proekologicznej i zintegrowanego planowania przestrzennego, w tym ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, krajobrazowego i urbanistycznego.	

Cel operacyjny II.1: **Rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i społecznej**	**Mierniki** • Łączna długość dróg gminnych w km (zbudowanych, zmodernizowanych) • Odsetek mieszkańców korzystających z systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków w Gminie (%) • Łączna długość chodników w gminie (w km) • Wskaźnik urbanizacji w Gminie • Wartość inwestycji w infrastrukturę komunalną, w tym w infrastrukturę rekreacyjno-sportowo-turystyczną
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Rozwój i stałe utrzymywanie istniejącej infrastruktury komunalnej	Bieżąca działalność inwestycyjna, remontowa, modernizacyjna
2. Kontynuacja rozbudowy systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków w Gminie	Program oczyszczania ścieków w gminie Program rozbudowy spójnej sieci kanalizacyjnej w gminie
3. Modernizacja stanu i sieci dróg i parkingów w Gminie	„Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019”, Programy budowy dróg lokalnych w ramach PROW, Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014 - 2020
4. Wspieranie działań związanych z włączaniem dróg gminnych w sieci dróg ponadlokalnych	Realizacja II etapu budowy zachodniej obwodnicy Brzeska
5. Połączenie terenów inwestycyjnych z siecią dróg na terenie Gminy	Połączenie strefy Bucze – Błonia z północnym zjazdem z autostrady Połączenie strefy Jadowniki Rędziny z drogą krajową nr 94
6. Remont i budowa chodników w Gminie Brzesko	Budowa chodników w ramach zadań własnych i we współpracy z zarządcami dróg wyższych kategorii
7. Rozwój mieszkalnictwa w Gminie	Uchwalenie kolejnych Planów Zagospodarowania Przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe i tworzenie infrastruktury technicznej
8. Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Brzesko na lata 2016-2022
9. Dostosowanie infrastruktury gminy do potrzeb osób z	Likwidacja barier architektonicznych na chodnikach i w budynkach

niepełnosprawnościami	użyteczności publicznej
10. Rewitalizacja zabytków i cmentarzy	Gminny Program Opieki nad Zabytkami

Cel operacyjny II.2: **Podnoszenie jakości środowiska naturalnego**	**Mierniki:** • Powierzchnia terenów zielonych na terenie gminy w stosunku do ogólnej powierzchni gminy (%) • Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem • Emisje zanieczyszczeń powietrza (kg na 1 mieszkańca) • Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej (%) • Energochłonność zasobów komunalnych Gminy • Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Tworzenie obszarów zielonych, miejsc wypoczynku i rekreacji mieszkańców	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Brzesko na lata 2016-2022
2. Termomodernizacja obiektów na terenie Gminy	Termomodernizacja obiektów oświatowych, innych budynków użyteczności publicznej i budynków wielorodzinnych.
3. Wymiana źródeł ciepła i pozyskanie energii z odnawialnych źródeł energii	Program Gospodarki Niskoemisyjnej
4. Poprawa efektywności gospodarowania odpadami	Rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów
5. Modernizacja sieci ciepłowniczej	Wymiana przestarzałych ciągów ciepłowniczych na preizolowane
6. Rozwój systemu wodociągów, kanalizacji i oczyszczania ścieków	Budowa, rozbudowa, modernizacja systemu oczyszczania ścieków w Gminie Uzupełnienie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gminy
7. Promocja zachowań proekologicznych mieszkańców	Organizacja konkursów ekologicznych, spektakli, akcji sprzątania świata,

	druk ulotek

Obszar /priorytet strategiczny: **Gospodarka**	
Wielowiekowa tradycja gospodarcza Brzeska związana była z położeniem przy szlakach komunikacyjnych i z rolnictwem. Gospodarka miała zawsze znaczenie kluczowe dla rozwoju Gminy. Obecnie gospodarka Brzeska wymaga podjęcia zintegrowanej i długofalowej interwencji odpowiadającej wymogom globalnego świata i skomplikowanych powiązań gospodarczych (ekonomicznych). Stąd też nowe podejście do rozwoju gospodarczego Brzeska wykorzystuje podejście dwutorowego (równoległego) działania zgodnego z ideą „glokalności". Oznacza to równomierne położenie akcentów na stwarzaniu warunków do przyciągania inwestorów zewnętrznych i równoczesnym stymulowaniu rozwoju lokalnej gospodarki (przedsiębiorczości). Równoważenie obu sposobów działania ma przynieść w konsekwencji wzrost liczby i jakości miejsc pracy szczególnie dla mieszkańców Gminy. Chodzi tu o tworzenie nowych oraz utrzymywanie istniejących miejsc pracy, jak również ich rozwój wykorzystujący sprzyjające tendencje i zjawiska ekonomiczne oraz organizacyjne i technologiczne w gospodarce lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej. Wykorzystanie położenia Gminy, planowane inwestycje drogowe ułatwiające dostępność komunikacyjną na linii Kraków – Nowy Sącz oraz w osi wschód – zachód (A4), przebiegająca przez Brzesko linia kolejowa, mają być istotnymi czynnikami kształtującymi w najbliższych latach zintegrowane działania na rzecz rozwoju gospodarczego Gminy. Priorytet ten realizowany będzie za pośrednictwem dwóch celów operacyjnych, w efekcie których osiągnięte ma zostać zwiększenie stopnia zatrudnienia mieszkańców Gminy, wzrost stopnia przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost zainteresowania Gminą ze strony zewnętrznych inwestorów.	
Cel strategiczny III	**Gmina przyjazna inwestorom**
Realizacja tego celu strategicznego odbywa się poprzez zestaw działań skoncentrowanych z jednej strony na tworzeniu miejsc pracy na terenie Gminy Brzesko, natomiast z drugiej – na wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości, w tym również na edukacji w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży. W ramach realizacji celu interwencja publiczna dotyczyć będzie w szczególności intensyfikacji działań na rzecz strefy aktywności gospodarczej i pozyskaniu inwestorów oraz wspieraniu lokalnych przedsiębiorców tworzących miejsca pracy, rozwoju turystyki, edukacji przedsiębiorczej, systemu ulg w podatkach i opłatach lokalnych, jak również intensyfikacji współpracy szkół z przedsiębiorstwami. Ważnym aspektem realizacji tego celu będzie podnoszenie jakości usług publicznych w zakresie przedsiębiorczości oraz uruchomienie procesów partycypacyjnych (konsultacyjnych) z udziałem lokalnych środowisk gospodarczych w wypracowywaniu decyzji dotyczących rozwoju gospodarczego Gminy. Działania edukacyjne i wspierające przedsiębiorczość mają na celu ograniczanie przyczyn wzrostu poziomu bezrobocia oraz łagodzenie jego skutków. Efektem realizacji celu będzie wzrost stopnia zatrudnialności i przedsiębiorczości w Gminie.	

Cel operacyjny III.1: **Wzrost liczby miejsc pracy na terenie gminy Brzesko**	**Mierniki** • Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę (zł) • Struktura pracujących wg sektorów gospodarki (%) • Struktura branżowa lokalnej gospodarki • Liczba inwestycji na terenie Gminy • Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON/CEIDG • Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 18 lat i więcej (%) • Liczba pełnozatrudnionych w rolnictwie indywidualnym na 100 ha użytków rolnych
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Przygotowywanie nowych i rozwój istniejących terenów inwestycyjnych	Uchwalenie kolejnych planów przestrzennych, budowa róg dojazdowych do stref inwestycyjnych oraz pozostałej infrastruktury
2. Stosowanie systemu zachęt dla inwestorów tworzących miejsca pracy	Uchwała Rady Gminy w sprawie ulg podatkowych
3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej	Programy aktywności zawodowej i lokalnego rynku pracy
4. Integracja informacji przestrzennej i inwestycyjnej gminy	Program promocji gospodarczej i inwestycyjnej Gminy; Wielopłaszczyznowa promocja zasobów Gminy; Wdrożenie systemu informacji przestrzennej
5. Zachęcanie inwestorów do lokowania firm na ternie gminy	
6. Utworzenie Rady Rozwoju Społeczno - Gospodarczego	

Cel operacyjny III.2: **Wzrost atrakcyjności lokalnego rynku pracy**	**Mierniki:** • Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w ha • Roczna wielkość udzielonych ulg (w zł) • Liczba przedsiębiorstw tworzonych przez mieszkańców do 35 r.ż. • Liczba e-usług dostępnych dla przedsiębiorców
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. System ulg dla przedsiębiorców / inwestorów zatrudniających mieszkańców gminy	Uchwała Rady Gminy w sprawie ulg podatkowych
2. Edukacja przedsiębiorcza dla mieszkańców gminy, w tym szczególnie dla dzieci i młodzieży	Gminny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Rada Rozwoju Społeczno-Gospodarczego przy Burmistrzu Brzeska Małopolska Chmura Edukacyjna
3. Rozwój instrumentów wspierających rozwój lokalnej przedsiębiorczości	Uchwalenie kolejnych planów zag. Przestrzennego, rozbudowa infrastruktury technicznej, utworzenie Punktu Przedsiębiorcy
4. Podniesienie jakości obsługi przedsiębiorców i inwestorów (w tym świadczonych drogą elektroniczną)	Programy e-administracja, wdrożenie systemu informacji przestrzennej

Obszar /priorytet strategiczny: **Społeczność lokalna**	
Głównym przesłaniem strategicznym w Gminie Brzesko jest wysoka jakość życia mieszkańców Gminy. Dopełnieniem w/w obszarów (priorytetów) jest zespół działań skoncentrowanych na członkach wspólnoty samorządowej Gminy Brzesko. W ramach tego obszaru realizowane będą dwa cele strategiczne: jeden skierowany będzie na działania służące wzrostowi aktywności społecznej, wiedzy, kwalifikacji i umiejętności oraz zaufaniu i współpracy mieszkańców; natomiast drugi – dotyczy samoorganizacji społeczeństwa obywatelskiego i jego zdolności do włączania się w kreowanie zrównoważonego rozwoju Gminy. Wysoka jakość kapitału intelektualnego, w tym wiedzy, oraz zdolność ludzi do współpracy i rosnący stopień zaufania społecznego, jak również uczestnictwa w życiu publicznym, są jednymi z najważniejszych czynników warunkujących rozwój, atrakcyjność inwestycyjną gminy i przyrastanie bogactwa indywidualnego i zbiorowego. Posiadanie doskonale przygotowanej infrastruktury pod inwestycje jest wysoce niewystarczające do tego, by jakikolwiek inwestor chciał ulokować swoją działalność gospodarczą. Prócz przejrzystych reguł i sprawnej administracji, konieczne jest nade wszystko wyróżnianie się wysokiej jakości poziomem kapitału społecznego. Efektem realizacji działań w tym obszarze będzie wzrost potencjału intelektualnego mieszkańców, solidarność wewnątrz społeczności i międzypokoleniowa oraz wysoki poziom aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców Gminy. Do realizacji działań tego priorytetu konieczne jest zaangażowanie wszystkich partnerów społecznych i gospodarczych Gminy.	
Cel strategiczny IV	**Wysoka jakość kapitału społecznego mieszkańców Brzeska**
W realizacji tego celu strategicznego istotne jest stwarzanie mieszkańcom warunków do tego, aby mogli się rozwijać i realizować swoje pasje, zainteresowania oraz ambicje. Stąd tak ważne jest przy tym zwrócenie szczególnej uwagi na edukację mieszkańców na wszystkich etapach życia, stwarzanie warunków mieszkańcom Gminy na możliwość uczestniczenia w życiu społecznym Gminy, angażowania się w działalność społeczną i prowadzenia aktywnego trybu życia na każdym jego etapie. W realizacji działań w ramach dwóch celów operacyjnych chodzi o stwarzanie warunków do kształcenia się mieszkańców w trybie kształcenia ustawicznego, wspomaganie rodzin w opiece nad osobami zależnymi, stwarzanie warunków dla osób starszych do prowadzenia aktywnego trybu życia, wspieranie powstających i istniejących organizacji społecznych na terenie Gminy oraz współpracę władz Gminy z innymi podmiotami w zakresie wzmacniania znaczenia i korzyści realizowanych przedsięwzięć.	

Cel operacyjny IV.1: **Stwarzanie warunków dla rozwoju mieszkańców**	**Mierniki** • Liczba organizacji społecznych działających na terenie Gminy • Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi • Liczba uczestników UTW
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Rozwój oferty edukacyjnej dla mieszkańców	Rozwój bazy lokalowej Szkoły Muzycznej w Brzesku
2. Wspieranie działalności formalnych i nieformalnych grup społecznych, zawodowych, środowiskowych itp.	Rada Seniorów Młodzieżowa Rada Gminy Rada Rozwoju Społeczno-Gospodarczego przy Burmistrzu Brzeska
3. Poprawa warunków opieki nad osobami starszymi (np. dzienny ośrodek wsparcia)	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Utworzenie Ośrodka Dziennego Pobytu dla Seniorów
4. Tworzenie miejsc aktywnego spędzania czasu dla różnych grup mieszkańców	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Brzesko na lata 2016-2022
5. Tworzenie warunków do współzawodnictwa i rywalizacji sportowej	Dofinansowanie klubów i stowarzyszeń sportowych w ramach profilaktyki antyalkoholowej i zapobieganiu narkomanii; rozwój bazy sportowej

Cel operacyjny IV.2: **Rozwój partnerstwa publiczno–społecznego na terenie Gminy**	**Mierniki:** • Wartość budżetu przeznaczonego na współpracę z organizacjami pozarządowymi • Liczba przedsięwzięć organizowanych dla mieszkańców przez organizacje pozarządowe
Działania kluczowe	**Programy / projekty kluczowe**
1. Pomoc w zakładaniu i działalności organizacji społecznych (NGO)	Gminny Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi
2. Upowszechnianie dobrych praktyk współpracy międzysektorowej	
3. Wsparcie dla organizacji sąsiedzkich, społecznych i pozarządowych na terenie gminy	
4. Współpraca gminy ze spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi	Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Brzesko na lata 2016-2022
I. Współpraca gminy z innymi partnerami (jst, stowarzyszenia, związki komunalne, miasta partnerskie)	Kontynuacja i rozwój z miastami partnerskimi, tworzenie nowych partnerstw w ramach programów subregionalnych

VI. System wdrażania Strategii

System wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 wynika z obowiązujących przepisów ogólnych oraz dokumentów wewnętrznych.

System wdrażania regulują w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U.2013 poz.578,1318 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658 z późn. zm).
    - Definiuje ona system dokumentów strategicznych w państwie, z którego wynika, że Strategia w powiecie ma naczelny charakter, natomiast każdy inny dokument o charakterze programowym powinien być spójny z dokumentem Strategii.
    - określa, że samorządy powiatowe mogą realizować politykę rozwoju na podstawie programów rozwoju, opracowanych przez zarząd powiatu (art.18) i przyjmowanych uchwałą rady powiatu (art. 19 pkt.3a i 3b)
    - określa generalne zasady dokonywania monitorowania i ewaluacji dokumentów strategicznych.
- regulacje wewnętrzne Urzędu Miejskiego w Brzesku.

Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 nie ogranicza się w swych założeniach wyłącznie do zadań będących w kompetencjach ustawowych Gminy, ale inicjuje działania realizowane w partnerstwach lokalnych, subregionalnych, regionalnych, krajowych, międzynarodowych i międzysektorowych. Znajduje to wyraz w kluczowych działaniach zawartych w Strategii, dla których jednostkami realizującymi są jednostki organizacyjne Gminy, natomiast w grupie interesariuszy (współrealizatorów, partnerów) znajdują się również inne podmioty z terenu gminy, samorządy powiatu brzeskiego, samorząd województwa małopolskiego, administracja rządowa, sfera nauki i rozwoju, podmioty prywatne i społeczne (organizacje pozarządowe). Takie podejście do rozwoju wspólnoty lokalnej jest spójne z nowymi zasadami prowadzenia polityki regionalnej kraju i wymaga odpowiedniego systemu zarządzania wdrażaniem Strategii.

Koordynację procesu realizacji strategii prowadzi Biuro Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Brzesku, którego głównymi zadaniami są:

- wsparcie merytoryczne przy opracowywaniu programów i projektów kluczowych w ramach programów operacyjnych obecnego okresu finansowania UE,
- zbiorczy monitoring wdrażania Strategii,
- ewaluacja Strategii,

- koordynacja współpracy między komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego, organizacjami pozarządowymi, środowiskiem edukacyjnym i biznesem oraz innymi jst w zakresie planowania strategicznego.

System wdrażania Strategii można opisać następującym schematem:

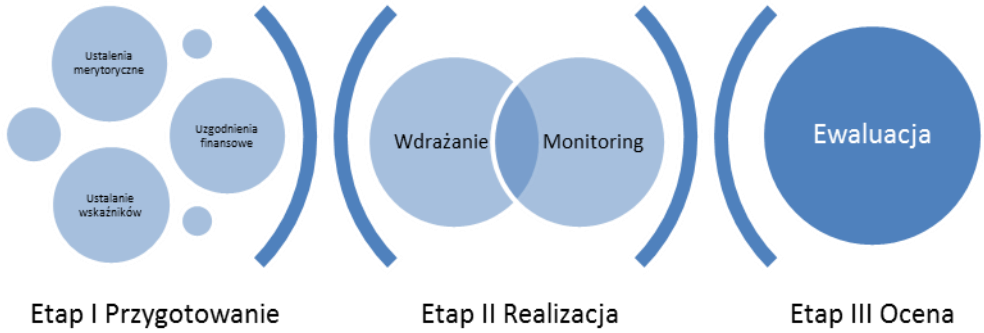

VII. System monitoringu i ewaluacji strategii

Skuteczne wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Brzesko na lata 2016 – 2022 uwarunkowane jest wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji na każdym etapie realizacji Strategii. W systemie wdrażania oraz monitorowania i ewaluacji strategii przyjęto wielokryterialną metodę analizy skuteczności i efektywności podejmowanych działań. Metoda ta jest realizowana jako zestaw wskaźników strategicznych i kontekstowych dla każdej dziedziny zarządzania publicznego Gminą przyjętych w Matrycy strategicznej dla każdego celu operacyjnego.

Monitoring Strategii prowadzony jest na kilku poziomach:

- mierników i wskaźników ujętych w matrycy strategicznej Strategii - obrazujących stopień osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych,
- mierników i wskaźników ujętych w programach i projektach strategicznych,
- analiz porównawczych (benchmarkingowych) z innymi gminami,
- analizy trendów rozwojowych – w oparciu o analizę wskaźników w odniesieniu do celów Strategii i ogólnej sytuacji społeczno – gospodarczej.

Wyrazem uspołecznienia procesu monitorowania Strategii mogą być cykliczne badania społeczne na temat jakości życia w Gminie i oczekiwań rozwojowych jego mieszkańców. Badania społeczne przeprowadzane mogą być co dwa lata od uchwalenia niniejszej Strategii.

Sprawozdawczość z monitoringu oraz aktualizacja Strategii dokonywane będą w okresach jednorocznych. Okresowa ocena stopnia realizacji Strategii dokonywana powinna być w oparciu o dwa elementy systemu monitorowania i ewaluacji:

- analizę wskaźnikową, opracowywaną przez Biuro Funduszy Europejskich na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i jednostek, bazującą na miernikach wyznaczonych w Strategii,
- raport z realizacji kierunków interwencji Strategii, przygotowywany przez Biuro Funduszy Europejskich na podstawie informacji otrzymanych od komórek organizacyjnych Gminy oraz innych podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii.

Wszystkie poziomy monitoringu integrowane są w Raportach z realizacji Strategii opracowywanych raz w roku.

Biorąc pod uwagę kryterium celu **ewaluacji** wyróżnia się następujące jej rodzaje:

- ewaluacje strategiczne (których celem będzie ocena i analiza wdrażania Strategii w odniesieniu do priorytetów regionalnych, krajowych i wspólnotowych);
- ewaluacje operacyjne (których celem będzie wspieranie procesu monitorowania wdrażania Strategii).

Strategia poddawana będzie okresowej ewaluacji, w szczególności:

- Ewaluacji w trakcie realizacji Strategii (*on-going*) – w celu weryfikacji przyjętej wizji i celów Strategii.
- Ewaluacji na koniec założonego horyzontu czasowego (*ex-post*) – w celu podsumowania i określenia kierunków rozwoju na dalsze lata.

Podstawowymi źródłami informacji dla ewaluacji są coroczne Raporty z realizacji Strategii, a mogą być również cykliczne badania społeczne oraz inne okresowo prowadzone analizy i badania, wskazujące na stan realizacji Strategii. Ewaluacja Strategii będzie realizowana w odstępach dwuletnich, z uwzględnieniem okresu programowania UE do 2020, kiedy to dokonana powinna zostać zasadnicza ewaluacja rezultatów Strategii i na podstawie jej wyników, rewizja założeń i jej aktualizacja.

Ewaluacja Strategii może odbywać się w sposób partycypacyjny, czyli z udziałem przedstawicieli mieszkańców i innych środowisk ważnych z punktu widzenia realizacji Strategii. Formy i metody tej partycypacji zostaną ustalone odrębnie.

Instytucjonalną **strukturę systemu monitorowania i ewaluacji Strategii** tworzą:

- Rada Miejska Gminy,
- Burmistrz,
- Biuro Funduszy Europejskich – pełniące rolę centrum koordynacyjnego ds. monitorowania Strategii,
- Wydziały Urzędu Miejskiego w Brzesku i jednostki organizacyjne – pełniące rolę:
  - jednostek realizujących konkretne kierunki interwencji Strategii, będące w kompetencjach Gminy (sfera podległości) i zarazem jednostek monitorujących te kierunki interwencji ze strony Gminy (sprawozdania składane do Biura Funduszy Europejskich);
  - jednostek monitorujących ze strony Gminy te kierunki interwencji, które są w kompetencjach innych podmiotów (prywatnych, pozarządowych,

edukacyjnych, samorządów gminnych, powiatowych i regionalnego, administracji rządowej itp.) – uzyskiwanie danych i informacji oraz przekazywanie ich do Biura Funduszy Europejskich.

Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu i ewaluacji Strategii jest Biuro Funduszy Europejskich.

Podmiotami odpowiedzialnymi za koordynację realizacji oraz monitorowanie programów i projektów strategicznych są odpowiednie merytorycznie komórki organizacyjne Gminy Brzesko.

Biuro Funduszy Europejskich corocznie po opracowaniu Raportu z realizacji Strategii przekazuje go Burmistrzowi w celu weryfikacji aktualności kierunków rozwoju oraz sformułowania rekomendacji co do dalszych działań.

Burmistrz przekazuje raporty z realizacji Strategii oraz w zakresie kierunków rozwoju powiatu Radzie Miejskiej Gminy w Brzesku.

VIII. Spis tabel i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Ludność gminy Brzesko w latach 2010 – 2014 22
Tabela 2. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Brzesko zarejestrowanych w REGON 24
Tabela 3. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Brzesko w latach 2010-2014 24
Tabela 4. Podmioty gospodarcze wg struktury wielkości w Gminie Brzesko 25
Tabela 5. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wieku (stan na 31.05.2015 r.) 27
Tabela 6. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wykształcenia (stan na 31.05.2015 r.) 28
Tabela 7. Struktura bezrobocia w Gminie Brzesko wg wg czasu pozostawania bez pracy (w miesiącach) (stan na 31.05.2015 r.) 28
Tabela 8. Przeciętne wynagrodzenie brutto na tle sąsiednich powiatów (stan na 31.12.2014 r.) 29
Tabela 9. Liczba placówek edukacyjnych na terenie Gminy Brzesko w latach 2010–2013 32
Tabela 10. Charakterystyka bibliotek na terenie Gminy Brzesko w 2013r. i 2014 r. 34
Tabela 11. Procent osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Gminie Brzesko w 2014 r. 37
Tabela 12. Frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich 38
Tabela 13. Finanse Gminy Brzesko 42
Tabela 14. Struktura wybranych dochodów Gminy Brzesko 42
Tabela 15. Struktura wydatków Gminy Brzesko 42
Tabela 16. Zestawienie pozyskanych środków zewnętrznych, w tym UE 43
Tabela 17. Struktura gruntów w Gminie Brzesko 44
Tabela 18. Grunty zabudowane i zurbanizowane w Gminie Brzesko, stan na 31.12.2014 r. ... 45

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie w latach 2010 – 2014 21
Wykres 2. Liczba ludności w gminie z podziałem terytorialnym (stan na 31.12.2014 r.) 22
Wykres 3. Struktura wieku ludności gminy (stan na 31.12.2014 r.) 23
Wykres 4. Rodzaje działalności przedsiębiorstw Gminy Brzesko (stan na 31.12.2014 r.) 26
Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Brzesko (stan na 31.12.2014 r.) 27

Spis rysunków

Rysunek 1. Powiązania funkcjonalne głównych ośrodków miejskich w 2030 r. 15
Rysunek 2. Kierunki polityki przestrzennej Polski do 2030 r. 16
Rysunek 3. Miejskie i wiejskie obszary funkcjonalne 19